

"PROLETAREC"
JE DELAVSKI
LIST ZA
misleče čitatelje.

PROLETAREC

DRUGI
NAJSTAREJŠI
jugoslovanski
socialistični list.

OFFICIAL ORGAN JUGOSLAV FEDERATION, S. P. GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

ST. — NO. 1240.

Entered as second-class matter December 4, 1927, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

CHICAGO, ILL., 18. JUNJA, (JUNE 18), 1931.

Published weekly at
3639 W. 26th St.

LETO—VOL. XXVI.

VAL ODPORA MED PREMOGARJI V PETIH DRŽAVAH

TIRANSTVO IN MIZERIJA POGNALA RUDARJE V BOJ ZOPER NEZNOSNE KRIVICE.—AKCIJA ŠE NI ENOTNA

Okrog 20,000 rudarjev na stavki. Pennsylvanska socialistična stranka ustanovila pomožno akcijo

Dokaz krutih razmer v premogovniških revirjih je stavka, ki se je razširila ne da bi se vršile zanjo kake posebne priprave. Velika večina premogarjev je danes brez organizacije. UMW je izgubila zaupanje, reorganizirana UMW se je združila z Lewisovo unijo, rudarji v West Virginiji grade svojo, poleg teh pa deluje med premogarji NMU.

Stavko v Kentuckyju si lasti UMW, v Penni in Ohio pa NMU. V W. Virginiji so se ji v nekaterih kempah podtaknili Lewisovi "organizatorji", ki so na enak način aktivni tudi v vzhodnem Ohio in v Penni.

V Avelli, Washington County, Pa., v vzhodnem Ohio in drugod, kjer so se premogarji odločili protestirati in stavkati proti neznosnim razmeram, je posegla vmes kakor običajno obožovana sila države, občine in kompanije. Na demonstracijo rudarjev, njihovih žen in otrok v Washington County so navalili kozaki in policaji, metali v množico bombe, ki povzročajo solzenje, in tolkli s krepelci po glavah delavcev. Alleghenski šerif Kain je že pred skoro dvema tednoma zagrozil rudarjem, da ne bo trpel "nobene neumnosti". Ako treba, je dejal, bo imel za vzdrževanje "reda in mira" 10,000 deputijev.

Dasi se je stavka premogarjev v raznih okrožjih razširila na pet držav, je še neenotna. Enoten pa je protest, ki ga dvigajo tisoči rudarjev in njihovih žen ter otrok proti mizeriji in krivicam.

Kmalu po krahju na newyorški borzi l. 1929 so razni industrijski mogotci obljubili na konferenci s Hooverjem, da ne bodo znižali plač, niti poslabšali delovnih razmer. Medtem so premogokopne družbe to obljubo že kršile in prigrale plače tako daleč nazvold, da jih ni moč več znižati, ker delajo premogarji v marsikakem slučaju resnično zastoj. Delovne razmere, ki vladajo v rovih, jim ne dopuste, da bi kaj za služili kjer pa dobe to čemur pravijo "plača", jim jo ponavadi vzame vso kompanijska prodajalna. Interese premogarjev pri tehtanju nakopane premoega in v rovu nihče ne zastopa, od kar je unija izgubila svojo moč. Delavci okrog Pittsburgha, v vzhodnem Ohio, W. Virginiji, Kentuckyju, južnem Coloradu itd. pravijo, da

jim je v takem suženjstvu nemogoče živeti, pa so se odločili za odpor kljub silnemu pomanjkanju. Naj bo unija ta ali ona, slabše kot je ne more biti, je upravičeno mišljenje rudarjev.

Socialistična stranka v Pennsylvaniji je izdala poziv na ameriško delavstvo za pomoč stavkujočim rudarjem. Njena tajnica Sarah Limbach pojasnjuje, da je urad pomožne akcije v sobi št. 613, Lyceum Building, Penn Ave., Pittsburgh, Pa.

Apel pravi med drugim: "To je klic delavcem, da pomagajo rešiti pogumna človeška bitja izpod more pomanjkanja. Dvajset tisoč in več rudarjev je na stavki v Pennsylvaniji in Ohio. Njihov odpor se širi. Volja za samoohrano se je razvila med premogarje kakor povodenj. Vse za odpor! Njim ni za pričkanje, čigav je ta boj in kdo naj ga vodi. Vedo le, da je za njihova borbba. Dvajset tisoč rudarjev, njihove žene in otroci — več ko 60,000 ljudi, so v objemu gladovanja in obupa. A se vendar bore! Bossi jih izganjajo iz kompanijskih stanovanj. Mnogi morajo z družinami živeti na prostem.

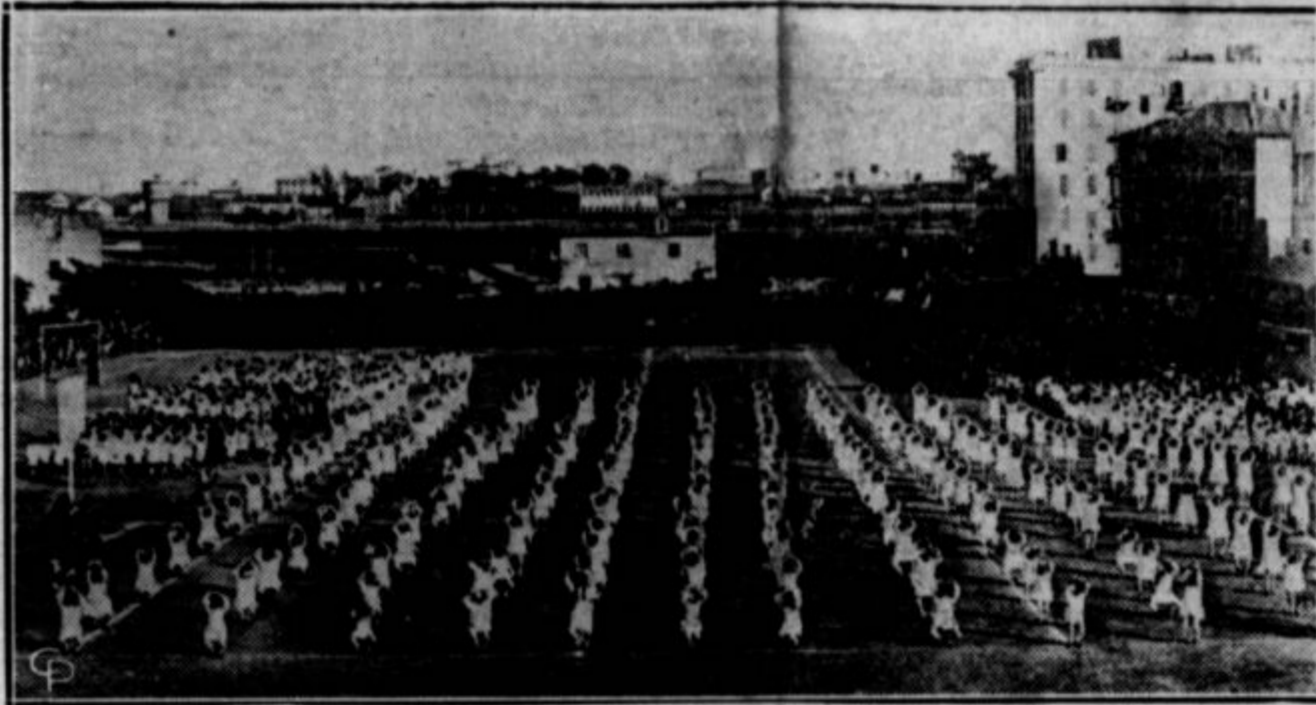
Unije, ki delujejo v stavki, so brez pomožnih fondov. Družine rudarjev gladujejo. Pomoč potrebujejo že DANES. In pomoč MORA PRITI.

Socialistična stranka okraja Allegheny je prevzela vodstvo pomožne akcije za rudarje v pittsburskem okrožju. Apelira za prispevke v denarju in blagu ne le na delavce v zapadni Pennsylvaniji, nego v vsi Ameriki. Socialisti so l. 1927 zbrali za stavkujoče rudarje v zapadni Pennsylvaniji nad \$100,000 v pomožni fond, ki je pomenil veliko pomoč v bojih rudarjev, posebno še njihovim ženam in otrokom. V pomožnem odboru so odgovorne osebe, ki imajo skušnje in bodo skrbele, da bodo vsi prispevki razdeljeni med najpotrebnejše in nepristransko. Pomožna akcija je že ustanovila zdravstveni urad, kjer dobe rudarji, njihove žene in otroci brezplačno zdravniško in zobozdravniško pomoč. Zdravila in material, ki ga rabijo dentisti, plača pomožna akcija, zdravniki pa so naklonili svoje delo brez odškodnine.

Apeliramo na posameznike in organizacije, da se odzovejo s prispevkom v denarju ali blagu v tem kritičnem času, ko so stavkujoči rudarji brez vsakih sredstev. Svoje pošiljate naslovite na Miners Relief Fund, Room 613 Lyceum Building, Penn Ave., Pittsburgh, Pa."

Sedanja stavka razmer med premogarji ne more poslabšati. Lahko pa jih zelo izboljša. Javnost bo opozorjena na njihovo bedo. Država in kompanije bodo prej ali slej PRIMORANE priznati, da so tudi rudarji njihove žene in otroci človeška bitja ter vredna takega življenja, kakršno pristojna človeku.

SPOR MED PAPEŽEM IN MUSSOLINIJEV PONEHAVA

Oster spor, v katerem so fašisti očitali papežu, da organizira svoje katoliške bratovščine pod masko vere za boj proti fašizmu, oziroma, da se ob ugodnem momentu polasti vlade, je ponehal. Mussolini je razpustil mladinske katoliške organizacije, pripadajoče Katoliški akciji, z dekretom, da je vzgoja otrok kar se posvetnosti tiče, v bodoče striktno državna zadeva. Veronauk je obligaten v Italiji; v njemu se otroke poučuje v državnih šolah na državne stroške. Namen fašistične vlade je, otroke od vsega začetka šole vzgajati v fanatičnem fašističnem duhu. Temu namenu mora služiti tudi verska vzgoja otrok. Zato je Mussolini absolutno proti, da bi cerkev vzdrževala svoje mladinske organizacije za svojo "politično" propagando. Na tej sliki je igrišče za otroke, ki ga vzdržuje v Rimu ameriška katoliška podporni organizacija Kolumbovi vitezi (Knights of Columbus). Razen tega podpira še par drugih v Italiji. Mussolinijev odgovor na papeževo noto pravi, da Italija obžaluje demonstracije proti svetemu očetu; popravila bo storjeno škodo in krivci bodo kaznovani. Ob enem pa zavrže krivdo za spor na Vatikan, ker je baje s svojim vmešavanjem v notranje zadeve Italije krilil lateransko pogodbo. Rekli smo in ponavljamo, da vzlic takim sporom ne bo hudih posledic, ker sta papež in Mussolini navezana drug na drugega in mora cerkev in fašizem delati skupaj radi skupnih interesov.

GIBANJA ZA TRETJO STRANKO MED PROGRESIVCI ZOPET V OSPREDJU

Mnogo kritikov in voditeljev, pa premalo agitatorjev. Ustanavljanje lokalnih strank in njihov pomen

Progresivci se dele v tri glavne kategorije. Eno tvorijo senatorji Norris, LaFollette, Blaine, Brookhardt in več drugih, dalje nekaj kongresnikov, wisconsinski guvernator LaFollette, pennsylvanski guvernator Pinchot in več manjših političarjev v republikanski stranki. Na svoji prošli konferenci so se progresivci te vrste izrekli proti "tretji stranki", žele pa, da dobi demokratsko nominacijo za predsednika "progresivni" demokrat Roosevelt, ki je zdaj guvernator newyorške države, ali pa "progresivni" republikanec Pinchot.

Drugo progresivno krilo ima svoje zavetje v revijah kakor je Nation, in svoje voditelje v profesorju Deweyju, uredniku Willardu in mnogih drugih. Ti žele "tretjo stranko" in hočejo, da postane mogoča preko noči. Radi bi, da se bi zanjo izrekel senator Norris, kateremu bi potem naklonili predsedniško nominacijo na sličen način, kakor jo je dobil pokojni LaFollette l. 1924. V tej drugi kategoriji progresivcev je veliko sposobnih ljudi. Predstavljajo gibanje ameriških liberalnih intelektualcev. Med maso se ne udeležujejo. Večinoma so naklonjeni socialistični stranki. Leta 1928 so priznali, da je izmed vseh kandidatov Thomas najboljši, a so se koncem konca vendarle vsi znašli v agitaciji za demokrata Smitha.

Tretja skupina progresivcev se smatra za najbolj "progresivno". Kritizira komuniste, ker so preradikalni in prerobati v svoji taktiki, in kritizira socia-

liste, ker jim niso dovolj radikalni. Čakajo, da se ameriško ljudstvo zavalovi h kakim "tretji" stranki, in tedaj se ji pridružijo brez pomislanja. Ako bi ti progresivci šli v soc. stranko ter tudi kaj delali za njeno ojačanje, namesto, da jo kritizirajo, bi storili delavski stvari veliko večjo uslugo.

Izmed obstoječih "tretjih" strank je imela pred nekaj leti največ veljave minnesotska farmarska-delavska stranka. Političnih uradov ima ona največ. Njeni poslanci v Washingtonu so se večinoma izkazali za manj "progresivne", kot pa so republikanski progresivci. Norman Thomas jim v ameriškem delavskem tisku to po pravici očita.

Lokalne farmarske-delavske stranke in delavske stranke obstoje v raznih državah; večinoma so okrajnega značaja. V enih mestih sodelujejo vseskozi s socialistično stranko. Nekateri unionisti in liberalci obnavljajo v Illinoisu farmarsko-delavsko stranko. V tej akciji deluje tudi več socialistov, v namenu, da napravijo med socialistično in farmarsko-delavsko stranko čimboljše odnošaje in možnosti za skupen nastop v kampanji prihodnje leto. Z ozirom na to taktiko bo izrekla končno besedo prihodnja socialistična konvencija. Ustanovno zborovanje farmarske-delavske stranke v Illinoisu bo 28. junija v Chicagu.

Najboljše izgleda za uspehe prihodnje leto ima socialistična stranka. Oviro ji delajo največtisti progresivci, ki radi kriti-

KOMEDIJA TITELNOV V EVROPI IZGUBLJA SVOJ STARI BLESK

Francoska revolucija je bila med prvimi, ki je odpravila plemске titelne. Princ to in princ ono, grof ta ali oni, je v državnih imenikih označen le s svojim plebejskim imenom. Toda država jim dovoljuje, da si titelne v družabnem življenju lahko laste naprej in se bahajo z njimi kolikor hočejo. Ta privilegij so mnogi potomci francoskih aristokratov imenitno izrabili pri ženitbah. Oni imajo titelne, hčere bogatih Američanov pa stotisoče in milijone dolarjev dote. Pa so francoski principi, markizi in grofje prišli sem ter si z ženitvijo rešili težko ekonomsko vprašanje.

Dne 2. junija je odpravila plemске titelne Španija. Označbe kot grof, princ, knez itd., nimajo več mesta v državnih imenikih. Kakor Francija, dovoljuje tudi Španija, da si aristokratje svoje plemске označbe v socialnem občevanju obdrže. Državne veljave pa nimajo več, kakor ne v Nemčiji ali Avstriji, dasi se ljudem in aristokratom visokozvočni naslovi dopadejo in jih rabijo dalje.

Edina država, ki svojo aristokracijo uradno pomnožuje, je menda Anglija, kjer kralj vsako leto poviša mnogo zaslužnih in nezaslužnih ljudi v plemški stan. Sreča je, da mnogo plemških naslovov v Angliji nima dednega prava, drugače bi imela že tretjina prebivalcev plemске titelne, in ob enem bi prejimali brezposelnostno podporo, ker se tudi v Angliji s titelni ne more ničesar kupiti.

Tornado, ki je divjal blizu mesta Fargo, North Dakota, je bil tako silen, da je vrgel vagon brzovlaka Empire Builder na progi Great Northern izlesnice s tira. Dvajset voz je bilo prevrženih. En potnik je bil ubit, nad 10 pa jih je dobilo težje poškodbe. Slika je bila vzeta, ko so odnašali iz prevrženih vagonov ubitega in ranjenega potnika.

ČE SE BI DOGODILO TO V MEHIKI NAMESTO V ZED. DRŽAVAH

Dne 8. junija sta bila v Ardmore, Oklahoma, ustreljena mehiška dijaka Manuel Gomez in Emilio Cortes Rubio. Slednji je bratranec predsednika mehiške republike. Ubila sta ju dva deputi-šerifa, ki se zdaj izgovarjata, da sta se mladeniča sumljivo obnašala na vožnji s svojim avtom. Bilo je ponoči, ko butlegarji prevažajo "pre-povedano" pijačo. Takile deputiji, ki se "pijače" in podkupnin prav nič ne branijo, v pijanosti tudi radi pokažejo svojo oblast. Žrtev teh okolščin sta bila omenjena dijaka. Ako bi bila Angleža, Francoza, Nemca, Japonca ali Italijana, bi tak umor povzročil veliko furijo. Tako pa je ameriški državni tajnik sestavil kratko noto, v kateri izraža mehiškemu predsedniku svoje obžalovanje nad zločinom in mu zagotavlja, da bo ameriška oblast uvedla strogo preiskavo. Kopijo note je poslal guvernatorju Oklahome W. H. Murrayju, in ta je svečano obljubil, da se bo preiskava v resnici pravilno vršila. Ob deputi-šerifa sta bila aretirana, izpuščena takoj na prosto pod poroštvom, in zdaj se trudijo, kako bi zadovoljili čast Mehike, potolažili užaljenega mehiškega predsednika in ob enem ohranili "dostojanstvo" takozvane "ameriške premoči".

Recimo, da bi bil v Mehiki na enak način ubit bratranec predsednika Hooverja. "Civilizirano" prebivalstvo Zed. držav bi demonstriralo proti "barbarstvu" Mehičanov, Stimson bi poslal sila o stro noto, in ameriški generali bi koncentrirali svoje čete ob mehiški meji, ameriške vojne ladje pa bi izzivalno nagajale v mehiških pristaniščih.

Redka zmaga V govorniškem kontestu

Northern Oratorical lige v Ann Arborju, Mich., je dobil prvenstvo Leonard L. Kimball, predsednik socialističnega kluba visokošolcev na Michiganski univerzi. Predmet njegovega govora je bil, "Vprašanje ameriškega delavstva."

PODPREDSEDNIK A. F. L. PREDLAGA "REŠILNI NAČRT"

"Desetletka za sistematiziranje ameriške industrije" je predlog M. Wolla ameriškim ban- kirjem in industrialcem.

Matthew Woll, podpredsednik A. F. of L., in vodilni krmar reakcije v Ameriški delavski federaciji, je po dolgem času depresije spoznal, da imamo res krizo. V ameriški javnosti je vsled svoje sposobnosti, katero rabi delavstvu v škodo, zelo znan. Na njegove besede in izjave polagajo večjo važnost, kot na kogarkoli v A. F. of L. Ta Matthew Woll je prošle tedne tipal vplivne politike ameriškega industrializma, da izve njihovo mnenje o svojem predlogu za "desetletni načrt". Rusi bi mu morda rekli desetletka. Namen načrta je, ohraniti industrijo privatnemu lastništvu. To bo po Wollovem mišljenju mogoče le, če se industrialci zavedo opasnosti in organizirajo svoje obrate tako, da zaposle pretežno večino brezposelnih. Potem jih ne bo več mikala "radikalna propaganda".

Industrialci o predlogu pazno razmišljajo. Eni Wollovem načrta pritrjujejo, drugi molče. Če večina nanj pristane, se bo preliminarne konferenca vršila v jeseni. Iz vseh teh pojavov sklepamo, da so reakcionarji v delavskih unijah in deloma v industriji spoznali, da imamo ne le depresijo, nego tako krizo, v kateri je milijone ljudi brez zadostnega kruha.

Fordova nebesa

Iz Detroita poročajo, da se v Fordovih tovarnah število delavcev bolj in bolj znižuje.

"APPEAL TO REASON."

E. Haldeman-Julius v Girard, Kans., naznanja, da bo obnoven socialistični tednik Appeal to Reason, ako se priklasi za začetek 10,000 naročnikov. Urejeval ga bo znani aktivni socialist Fred D. Warren, ki ga je urejal tudi pred vojno.

TORNADO SE POIGRAL Z VLAKOM

Tornado, ki je divjal blizu mesta Fargo, North Dakota, je bil tako silen, da je vrgel vagon brzovlaka Empire Builder na progi Great Northern izlesnice s tira. Dvajset voz je bilo prevrženih. En potnik je bil ubit, nad 10 pa jih je dobilo težje poškodbe. Slika je bila vzeta, ko so odnašali iz prevrženih vagonov ubitega in ranjenega potnika.

VI LAHKO

olajšate delo upravnistvu in zmanjšate stroške "Proletarcu" s tem,

DA REDNO obnavljate naročnino.

Glasovi iz Našega Gibanja

ZAPISNIK VZHODNOOHIOJSKE KONFERENCE J. S. Z.

Zborovanje zastopnikov soc. klubov in društev Prosvetne matice, združena v Konferenci JSZ za vzhodni Ohio in W. Virginijo.

Zborovanje se je vršilo 30. maja 1931 v naselbini Glencoe, O., v prostoru A. Kravanje. Sejo je otvoril konferenčni tajnik Jos. Snoy.

Za predsednika izvoljen Matt Tušek in za zapisničarja Nace Zlemberger. Navzočih je okrog 30 zastopnikov in zastopnic.

Zapisnik prejšnje konferen- ce prečitan in sprejet.

Citanje dopisov Tajnik prečita pismo J. Zlatoperja, tajnika druš. 275 SNPJ., Maynard, O., v katerem sporoča, da jim ni bilo mogoče poslati delegata. Društvo je v Prosvetni matici. Mary Bogatay, tajnica druš. št. 181 SSPZ., Power Point, sporoča, da je pooblaščen zastopati njihovo društvo s. Matt Tušek.

Prečita se pismo s. Jos. Siskoviča, tajnika kluba št. 27 JSZ. v Clevelandu, o bojih, ki jih je imel in jih ima klub z nasprotniki.

S. Sidney Yellen, tajnik soc. stranke države Ohio, apelira v svojem pismu na naše tajnike, da bi mu večkrat poročali o stanju kluba in njegovih aktivnostih. V pismu tudi poroča, da bo E. Haldeman-Julius obnovil tednik Appeal to Reason, ki bo služil socialistični agitaciji.

Tajnik s. Snoy pravi, da dopisa iz urada JSZ. ni prejel, je pa bržkone dospel šele danes, toda radi praznika ga pošta ne dostavi.

Vsa pisma so bila vzeta na znanje. Na apel s. Yellena je bilo sklenjeno, da naj klubi pošiljajo zaželjena poročila od časa do časa, da bo imela stran- ka čimboljši pregled.

Tajnik s. Snoy poroča, da je blagajna prejela od prejšnje do te konference \$26.23; izdatki so znašali \$7.11. Blagajna na dan zborovanja \$19.12.

Račun sta pregledala sodru- ga Tušek in Matko in poročata, da je v redu.

Poročilo konferenčnega orga- nizatorja Snoya je bilo zelo razveseljivo in je bilo z zado- voljstvom sprejeto na znanje.

Poročila posebnih odborov.— Prejšnja konferenca je izvolila odbor štirih članov, katerega naloga je bila priporočiti Poli- tični ligi okraja Belmont sku- pen nastop s soc. stranko pri bodočih volitvah. Ob enem, da zastopajo našo konferenco v omenjeni ligi. Odborniki po- ročajo, da do zastopstva v nji niso upravičeni, ker ji naši klubi ne pripadajo. K njihovemu poročilu sledi živahna diskuzi- ja, v kateri je bil stavljen pred- log, da naši klubi v Belmont County pristopijo v ligo. Osem glasov je bilo oddanih za pred- log, eden proti, ostali pa so se vzdržali glasovanja.

Poročila zastopnikov.—

V. Kobler od kluba št. 2, Glencoe, poroča, da ne beležijo uspehov, ker je naselbina zdaj zrežena in pa ker ni nobenega obrata več tukaj, ki bi ljudem nudil zaslužek. Kar je še o- stalo sodrugov in sodružic v naselbini, klub drže in poma- gajo v gibanju kolikor dopu- ščajo razmere. Albina Kravanja soglaša s poročilom.

M. Tušek od kluba št. 9, Power Point, poda obširno po- ročilo o klubu, aktivnostih in razmerah. Klub si obeta napre- dek.

Louis Gorenc in Frank Mat- ko od kluba št. 11, Bridgeport, poročata o razveseljivem delo- vanju tega kluba in njegovih uspehih. Klub goji dramatiko, ima pevski odsek in smatra za enega izmed najbolj delavnih v JSZ.

Jos. Snoy, tajnik kluba št. 11, dodaja, da skrbi za točno poslovanje. Na pisma, ki jih dobiva klub, odgovarja redno. Tajniku soc. stranke v Ohio po- roča o stanju kluba in druge podatke, ki jih urad želi. Dne 21. junija bo imel klub št. 11 piknik na Boydsvillu.

O klubu št. 95, Piney Fork, poroča Joe Strajnar. Izvaja, da v majhni naselbini klubi nimajo toliko priložnosti razvi- ti delovanje kakor v velikih.

John Omerza od kluba št. 25, Powhatan Point, poroča o stan- ju klubove blagajne in o šte- vilu članstva. Širijo delavski tisk in skrbeli so, da je prvo- majska štev. Proletarca prišla med ljudstvo. S. Šabec dodaja, da so delovali za uspeh piknika in v drugem soglaša s predgo- vornikom.

J. Snoy poroča, da klub št. 189, v Blaine, O., več ne po- sluje. Konferenca sklene pod- vzeti korake, da se naselbino Blaine zopet pridobi za obno- vitev kluba JSZ. Ako pa je to zdaj nemogoče, naj se s klu- bovo imovino stori kakor dolo- ločajo pravila JSZ.

Poročila zastopnikov društev Prosvetne matice.

Druš. št. 175 SNPJ., May- nard, nima zastopnika, vsled tega je poslalo pismo poro- čilo.

Od druš. št. 119 SSPZ. pravi- ta zastopnika Louis Gorenc in Frank Matko, da nimata nič važnega poročati. Število član- stva ni veliko. Društveni do- hodki težko zmagujejo obvez- nosti. Druš. št. 54 SNPJ. ni poslalo zastopnika.

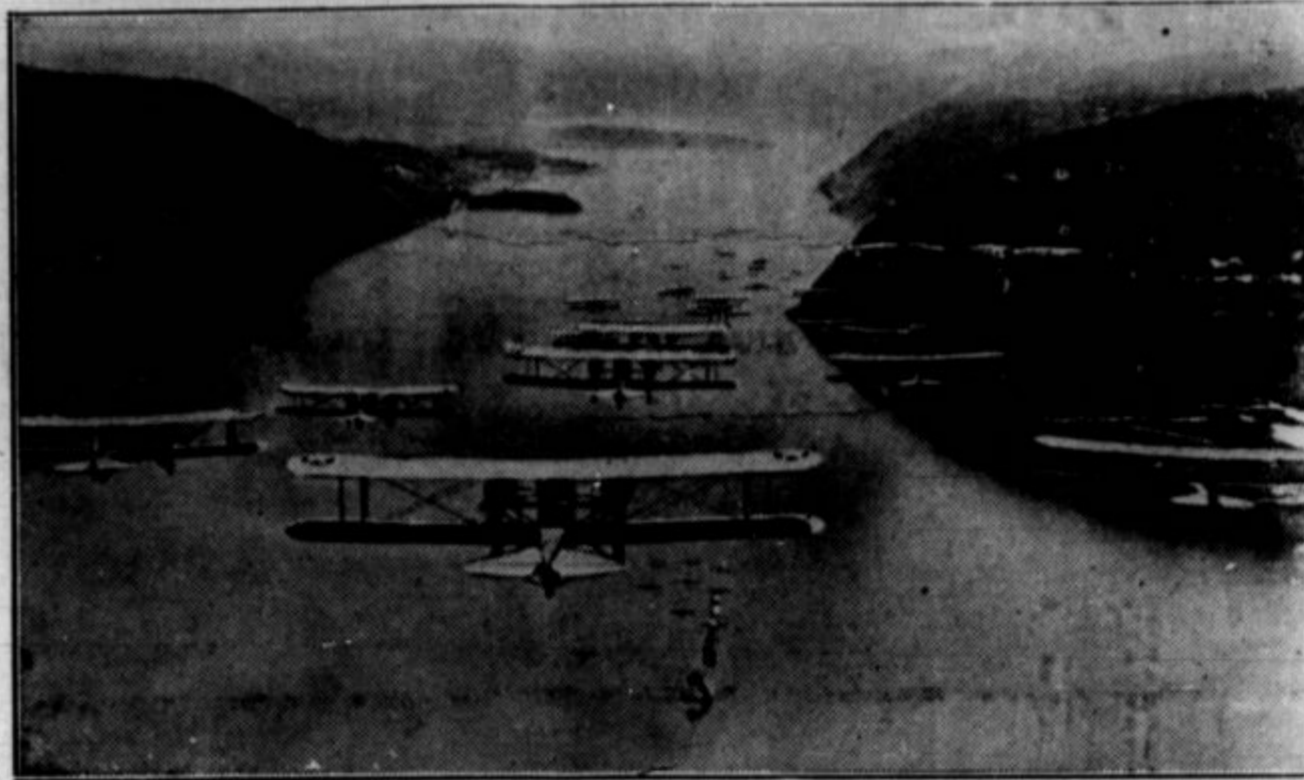
Za druš. št. 176 SNPJ. Piney Fork, poroča Nace Zlemberger, da je pri Prosvetni matici in da so člani večinoma naprednega mišljenja. V društvu so ljudje raznih narodnosti, med katere je razpečalo knjige in pamfle- te, ki jih je poslala Prosvetna matica, in večje število izvodov prvomajskega Proletarca. De- loma je k temu pripomogel klub JSZ. John Sever od ti- stega društva soglaša z izvaja- nji poročevalca.

Matt Tušek od druš. št. 181 SSPZ. pravi, da je to društvo napredno in članstvo razume pomen našega dela. Ob enem poda s. Tušek poročilo o zborovanju Konferenci JSZ. v za- padnem Ohiju, katero se je vr- šilo 24. maja v Girardu. Dobil je zelo dobre vtise.

Jos. Snoy od kluba št. 11 poroča, da so knjige, ki jih je razposlala pridruženim orga- nizacijam Prosvetna matica do- bre, in da je njihov klub storil klub je bilo potrebno, da so pri- šle med ljudstvo.

Vsa poročila zastopnikov sprejeta na znanje.

AEROPLANSKI MANEVRI NAD HUDSONOM

Ameriški vojni aeroplani, ki so v svojih manevrih poslednje tedne vzprizarjali na- pade na "sovražna" mesta, da pokažejo, kaj bodo v stanju storiti v bodoči vojni, so teo- retično napravili mnogo ikode. Pa tudi resničnih stroškov zvezni vladi. Na tej sliki je skupina vojnih letal nad reko Hudson v New Yorku.

K besedi se oglasi izmed na- vzočih gostov John Kravanja, ki kritizira, ker se eni spisi, ki jih priobči Proletarec, potem izdajo v knjigi; ne zadovoljuje ga prevod knjige "Karl Marx" in hujuje se na urednika Pro- letarca. Vsi smo mu fanatiki. Govoril je zelo nelogično, brez smisla in podlage, toda zboro- valci so bili napram njemu strpni. Nace Zlemberger, J. Snoy in M. Tušek so mu dali poudčne odgovore.

Trideset minut odmora. Ko- silo zborovalcem je oskrbel klub št. 2.

Popoldanska seja. — S. John Mairi poroča o bivšem klubu JSZ. v Neffsu.

K točki dnevnega reda o agi- taciji za naš tisk govori obširno Jos. Snoy. Izvaja, da je treba odločnosti, dobre volje in po- žrtvalnosti, pa se dobi nove člane v stranko in nove naroč- nike Proletarcu. K predmetu govorita še Zlemberger in Tu- šek. Po tej razpravi je bil sprejet predlog, da se da Pro- letarcu v podporo iz konferen- čne blagajne \$5.

Pri točki "V korist konfe- rence" priporoča s. Snoy, naj se ob priliki prihodnjega zborova- nja priredi zopet zabavo, da se dobi nekaj sredstev v kon- ferenčno blagajno. M. Tušek soglaša s sugestijo. Sprejeto, da se jo izvede.

Sklenjeno, da se prihodnja konferenca vrši enkrat v sep- tembru v Bridgeportu. Za u- reditev in izvršitev priprav se pooblašča tajnika konferen- ce ter klub št. 11 v Bridgeportu. Sugestirano, da se bi dobilo na prihodnje zborovanje za govornico Jane Fradel iz La- trobe. Se pooblasti tajnika, da jo povabi v ta namen, če se bo mogla odzvati.

Frank Matko predlaga, da se bi v svrhu dohodkov naba- vilo uro in se jo dalo na šte- vilke po 10c. Bila bi izrečena na prihodnji konferenčni priredbi. Predlog sprejet.

Volitve. — Za konferenčnega tajnika-blagajnika izvoljen s. Joseph Snoy in za glavnega organizatorja. V nadzorni od- bor sta bila izvoljena Frank Matko in Louis Gorenc.

Organizatorji konference v naselbini: Valentin Kobler, Glencoe; Matt Tušek, Power Point; Frank Blatnik, Bridge- port; John Omerzu, Powhatan

Point; Nace Zlemberger, Piney Fork.

Sklenjeno, da ako s. Snoy v tem okrožju na agitaciji za JSZ. in Proletarca ustanovi kak- nov klub, se mu povrne stro- ški iz konferenčne blagajne.

Sprejet predlog, da se da tajniku Konferenci s. Joseph Snoyu priznanje in zaupnic za njegovo delo. Istotako ured- ništvu in upravnistvu Proletar- ca.

Predsednik Tušek izreče članstvu kluba št. 2 v Glencoe v imenu konference zahvalo za gostoljubnost in postrežbo.

Jos. Snoy in Matt Tušek v zaključnih govorih pozivata na delo za socialistično stranko in njej pridruženo JSZ. Ako vsako stori kolikor more, bomo naglo napredovali k cilju osvoboditve delavskega ljudstva.

Predsednik Matt Tušek zak-ljučki zborovanje ob 3. popold- ne s sporočilom, da so vsi prisotni povabljeni ostati na zabavi, ki se prične po konfe- renči.

Matt Tušek, predsednik; Jo- seph Snoy, tajnik; Nace Zlem- berger, zapisničar.

Naši ljudje in agi- tacija za Proletarca

Piše Anton Vičič.

(Nadaljevanje.)

Unije, kot sem zadnjič ome- nil, niso prav nič v pomoč na- ši agitaciji. Med vojno in po- vojno so postale v splošnem še bolj nazadnjaške kakor po- prej. Voditelji unij so v glav- nem političarji v kapitalističnih strankah. Izjem je malo. V Milwaukeeju ima v strokovnih organizacijah velik vpliv soc. stranka. Odborniki v lokalnih unijah so večinoma socialisti. Toda kaj pomaga en oteček v reakcionarnem morju!

V splošnem Wisconsin ni in- dustrična nego agrikulturna država. Unijsko gibanje je vsled tega relativno šibko, moč- no pa je takozvano progresiv- no gibanje, ki se udejevtuje v republikanski stranki. V nji ima v Wisconsinu že dolgo pre- moč struja, ki se je zbirala o- krog pokojnega LaFolletta in danes pod vodstvom njegovih sinov. Eden je zvezni senator in drugi governer. Tudi sena- tor Blaine pripada progresivne- mu krilu. Reakcionarni del stranke je v wisconsinški poli- tiki po porazu governerja Ko- hlerja šibek. Potrebno je, da razumeti, da progresivno krilo republikanske stranke v Wis- consinu pod vodstvom LaFol- lettov ni tako radikalno ka- kor se dela.

Pravili so mi, da progresivni republikanci najraje vpijejo o svojem radikalizmu tam kjer nič ne izda, toda v legislaturi v Madisonu so krotki in se boje dalekosežnih reform. Dobro je, da je v nji precej sociali- stičnih poslancev in senatorjev,

ki progresivce venomer opožar- jajo na njihov program in jih s tem tirajo glasovati za pred- loge, ki so v korist ljudstvu. Se- veda, progresivci veliko pred- log s parlamentarnimi manevri odlože v študiranje kakemu od- seku ali na druge indirektno na- čine preprečujejo njihov spre- jem. Vzlic temu je Wisconsin na glasuku kot najnaprednejša država v ameriški Uniji.

Slovenci so faktor v Milwau- keeju in v Sheboyganu. Njihov vpliv v prvooimenovanem me- stu pa je relativno veliko večji kakor v Sheboyganu, ker so v Milwaukeeju boljše organizi- rani in imajo socialistično gi- banje že mnogo let. Sociali- stična stranka je politično vplivna tudi v Sheboyganu, kjer ima zastopstvo v mestnem svetu in kot so mi pojasnjevali, tudi nekaj drugih uradov. En- njen član, ki je bil sodnik ter zelo popularen, je izgubil živ- ljenje na isti način kakor po- kojni kongresnik V. L. Berger. Povožila ga je namreč poulič- na kara.

"Proletarec" ima v Milwau- keeju močno zaslonbo že od početka izhajanja, medtem ko je v Sheboyganu njegova cir- kulacija bolj novejši pojav. Najbolj ga je tam pred nekaj leti razširil Anton Zagar, ka- teri živi zdaj v North Chicagu, kjer ima pekarijo.

Kakor drugod, sem tudi na agitaciji v Wisconsinu naletel na protivne argumente, češ, kaj pa bomo Slovenci mogli napri- viti, ko nas je malo! To frazo so rabili dolgo časa posebno narodnjaki, toda njihovi vodi- telji danes sami propagirajo, da naj se Slovenci uveljavlja- po politično. Slovenci ne živi- mo izolirano. Mi nismo svet zase in kadar glasujemo, je naš glas vreden toliko kot vsak posamezen glas kateregakoli volilca. Slovenski socialisti ne propagiramo "slovenske" poli- tike, nego delavsko politiko. Argument, "kaj bomo pa Slo- venci napravili", je torej ničev in delavstvu škodljiv. Fabri- ka te ne najame zato, ker si Slovenec, Hrvat ali Šved, nego zato, ker si delavec. V delav- čevem interesu je da se oprime delavske politike, namesto da cinca in se pusti voditi preva- rantom, ki se udejevtujejo v političnih mašinah kapitalistič- nih strank.

"Tudi če vsi Slovenci naro- čimo Proletarca, kaj bo pa to nam pomagalo?" je argumen- tal nek delavec v Wisconsinu. Misli je, da govori modro in da je odkril veliko resnico. Ne- ve, da šteje delavski tisk celo vrsto listov, revij in knjig. Ne- ve, da čimjačji je delavski tisk, večje in delavsko gibanje, in obratno. Če bi vsaj polovico slovenskih delavcev čitalo Pro- letarca, pa bi bilo med nami mnogo več zrelosti in manj raz- dirštva ter neupravičenih na- padov.

Prideš k rojaku, ki je vlju- den in ti pove, da nima nič pro- ti tvoji agitaciji, toda naročil se ne bo. Bil je socialist—tako za- trjuje—dvajset let in je veliko podpiral, pa še zmerom ni nič.

Taki rojaki pozabljajo, da je socialistično gibanje že ži- velo predno so se mu pridružili oni, in je ostalo še tudi potem, ko so odstopili. Ne le denar, čas in druge žrtve, tudi nešte- to življenj so dali delavci v dobrem pol stoletju v svoji borbi za socializem. "Pa še zmerom ni nič."

Bilo bi prav enostavno, če si bi mogli izvojevati preobrat s- tem, da damo nekaj dolarjev v razne fonde. Ni zadosti, da je človek samo član, nego mora biti tudi socialist po prepriča- nju, ki ga ničesar ne omaje; biti mora bojevnik, ki ne bo nikoli kimal sovražnikom, kadar na- padajo njegove sodruge. Biti mora agitator kjerkoli in ka- darkoli. Socialisti se bore zo- per sistem kakršen je, in proti ignoranci. Oba boja sta enako težka. Napraviti duševni pre- obrat v posameznem delavcu, je silno težko. Zato pa so vztrajni socialisti redki. Mar- sikdo pristopi, je član pol leta ali dve leti, pa že hoče pre- obrat. Ker ga ni kakor si ga predstavlja, se začne jeziti na socialiste, namesto, da bi kri- tiziral svojo neaktivnost ter si izprašal pamet.

Premalo zgodovine pozna povprečni delavec. Kadar se mu godi slabo, pa konstatira, da na svetu še nikdar ni bilo hu- šje. Pozablja na telesno sužnost, na fevdalni sistem, in na dobo skozi stoletja, ko delavec in kmet nista imela prav nobenih pravic, nego samo dolžnost hlapčevanja in privilegij trp- ljenja. Vseskozi so se pogumni v revnih plasteh borili proti sužnosti in brezpravnosti. Sto- letja so vzeli boji, da so dobili eno večjo pridobitev. Toda borba se je nadaljevala, in danes smo že na stopnji, ko se po- kazujejo prvi vidnejši obrisi prihajajoče socialistične druž- be.

(Dalje prihodnjč.)

Naše priredbe v Detroitu

Detroit, Mich. — Z vročimi dnevi je prišla sezona pikni- kov. Prirejamo jih neglede na slabe čase, ki so v Detroitu menda še posebno slabi. Name- sto, da se bi obrat avtomobilske industrije večal, delavce še vedno odstavlja.

V prošli sezoni sta imela klub št. 114 in soc. pevski zbor "Svoboda" dve prireditvi. Prvi je vzprizoril igro "Cigani" in drugi opereto "Darinka". Za našo kot za druge naselbine so take prireditve težka podvzet- ja. Vzlic obilni udeležbi se ko- maj pokrijejo stroški, uštevisi, da delajo člani, pevci in somiš- ljeniki zastoj. Trud, kar se gmotne strani tiče, gre torej ves v prid drugim. Vsled tega se ponašamo le z moralnim us- pehom, ker je gmotni v takih okoliščinah nemogoč. Včas je

nekaj dolarjev prebitka, sem- patam pa je tudi izguba.

V razpravi smo imeli idejo, da si nabavimo svoje kostume in si s tem prihranimo najem- nino zanje, katero moramo plačevati ob priliki predstav. Zal, da ni bila ta sugestija sprožena že prej. A bolj zdej kot nobenkrat. Kostumi se nam bodo s časoma izplačali, toda predno jih zadosti naba- vimo, bo stalo precejšnjo vsoto. V ta namen priredimo pik- nik v nedeljo 16. avgusta na Travnkarjevi farmi, 11 Mile in Dequindre.

Vzrok, da smo vzeli ta da- tum je, ker je omenjeni pikni- ški prostor že oddan za vse prikladne dneve, razen 16. av- gusta in 7. sept. Ker ima žen- ski odsek S. N. D. piknik 30. avgusta, smo želeli, da ne bi bila ta dva piknika samo teden dni narazen, pa smo se odločili za 16. avgust. Upam, da ne bo zamer radi tega. Pri tem pikniku sodelujejo soc. klubi, pevski zbor "Svoboda" in žen- ski odsek SND. Piknik sled- njega se vrši ravno tam 7. sept. Priporočam občinstvu, da po- seti oba. Prebitek enega kot drugega je namenjen večjemu napredku naselbine. —

Frank Smerdu.

Kdaj se bodo izpame- tovali?

Newburgh, O. — Spoznanje je dostikrat mučno, pravijo mo- dri ljudje. Zavednim delav- cem je težko, ko vidijo med proletarijatom še toliko neved- nosti. Zamanj jim dopovedu- ješ, da trpi vsled njihove za- slepljenosti vse ljudstvo. Kako lahko bi šli iz te krize, če ne bi milijoni bednih proletarcev podpirali sistem mezdne suž- nosti in hlapčevati gospodar- jem.

Nabiral sem podpise na peti- cijo za socialistične kandidate v koncil mesta Cleveland. Ne- kaj socialističnih koncilmanov ne bi bila še večina, toda za ljudstvo v tem mestu bi pome- nili veliko pridobitev. Mi se trudimo, da bi jim pomagali k zmagi. Pri tem pa se moramo boriti z ignoranco, ki je naj- močnejši zaveznik vsega slabe- ga na svetu. "Jaz sem katoli- čan," mi pravi rojak, "pojdi s tem proč." V svoji zasleplje- nosti je mislil, da bi s podpisom na peticijo za socialističnega kandidata zatajil vero ter se prodal vragu. Dobil sem pod- pis pri mladeniču, ki je prišel v volilno starost, ker želi zma- gati delavski stvari. Ali ko je njegov oče o tem izvedel, je zahteval, da se sinov podpis črta, in črtan je bil.

Cerkev ima v tem morju ne- vednosti dobro žetev in kapi- talistični sistem zveste služab- nike. Sužnji tolčejo po onih, ki se bore za osvoboditev de- lavskega razreda.

Anton Železnik.

Čemu napredna društva vaše na- selbine ne oglašajo svojih priredb tudi v "Proletarcu"?

KONFERENCA

soc. klubov in društev Prosvetne matice v zapadni Pennsylvaniji bo

V NEDELJO
28. JUNIJA
V IMPERIALU, PA.

Prične se ob 10. dop. v Slov. nar. domu.
Društva in klubi, izvolite zastopnike.

Pridite na konferenco v čimvečjem številu.

KLUBOM IN DRUŠTVOM

ALI želite svojim priredbam čimveč moralnega in gmotnega uspeha?

OGLAŠAJTE JIH V PROLETARCU!

Konferenca JSZ za zapadno Penno

IMPERIAL, PA. — V teh kritičnih časih je silno važno za vsako delavsko organizacijo, da je zastopana na zborovanjih, kakor so konferenca JSZ.

Prihodnja konferenca soc. klubov ter društev Prosvetne matice za zapadno Pennsylvanijo se vrši v nedeljo 28. junija na Imperialu v Slov. nar. domu. Prične se ob 10. dopoldne. Potrebno je, da so zastopani vsi klubi in istotako vsa društva Prosvetne matice vseh enot in zvez. Vabljeni so tudi društva, ki še niso v Prosvetni matici. Pošljite zastopnike, da se seznanijo z delom Konferenca JSZ. in uvidijo potrebo take organizacije.

Vsi, katerim je za napredek delavstva in za jačanje delavske organizacije, naj stori kolikor je v njihovi moči, da bo reprezentacija na zborovanju 28. junija na Imperialu čim večja. Pridite vti in skupnem namenu, da razširimo naše delo ter ojačamo delavsko gibanje. FRANK AUGUSTIN.

Premogarij stavkajo!

Piney Fork, O. — Trpljenje, kakršno je zadelo premogarje, ki so se posebno poslednje tedne pojavile v Kentuckyju, W. Virginiji, Ohiju in Pennsylvaniji.

Kot je običaj, so se oblasti tudi zdaj vrgle proti stavkarjem. Aretirajo tega in onega, dele proglase in nastopajo zoper delavce. Premogarij za družinami vred pa se upirajo, ker jim ni mogoče živeti v takih razmerah.

Stavko tu vodijo komunisti. Ljudem je vseeno, kajti glavno je odpor. Ne gre se jim za namene kom. agitacije, nego za borbo proti izkoriščevalcem.

Priganjstvo je bilo silnejše, plače so se redčile. V enemu tukajšnjih rovov smo opazili takozvane "efficiency" eksperte, ki so pazili, koliko časa vze delavca popraviti ali preurediti premikalnišče na tračnicah v rovu, koliko časa si vzame rudar za premenitev karbida v svetilki, koliko zamudi kadar gre na stran itd. Potem pa so dajali lekcijo bossom, da porabijo njihovi delavci tu preveč časa, pa tam preveč, in zabičevali so jim, da se mora to tratenje kompanijskega časa odpraviti. Njim ni za zdravje delavcev, ne za njihove družine, ki so v pomanjkanju, nego edino za sveti profit. Trpljenja je bilo preveč, in delavci so se uprli.

V jami sem bossu na njegove opazke dejal, da naj me le v miru pusti, ker imam v premogovniku več izkušenj nego on. Vprašal sem ga, kdaj mu bo kompanija dala še bič, da nas bo tolkel z njim. Smejal se mi je, toda bič težkoga življenja v resnici pada po delavcih. Šli smo stavko, ker v takih razmerah ni za prestatjati.

Nace Zlemberger.

Dopis iz Bridgeporta

Bridgeport, O. — Čitatelji morda že mislijo, da sem šel v pokoj, ker me ni več v naselbine. Vidi se to tudi v izkazu poslanih naročnin. Vzrok je, da zdaj ne morem okrog, ker me je Steel trust privezal za nekaj časa. Moram biti tam pa če kaj zaslužim ali ne. Ako se bi branil, bi rekel, hodi, mnogo jih čaka! Pa si človek projektira pičli zaslužek kakor najbolje zna in more.

Imenovani trust je tod okrog pred okrog 14 dnevi zaprl osem tovaren, med tema eno pri nas. Ker je že starega modela, pravijo, da ne bo več obratovala, razen če jo prenove.

Med premogariji vre. So na stavki v raznih krajih Penne, W. Va. in Ohio. Kompanije so po zrušenju unije uvedle suženjske razmere in plače skoro odpravile. Rudarjem je tako stanje neznosno. Slabo pri stvari je, da si v enih krajih lasti stavko UMW, katera počaka, da pristopa vanjo tisoče rudarjev, medtem ko NMU trdi, da je stavka njeno delo in da UMW le ruši delavsko solidarnost ter pomaga kompa-

nijam. Taki očitki dežujejo vsekrizem. Upam, da se bodo v tej situaciji premogarij prej ali slej znašli in se zedinili pod zastavo enotne unije, katerakoli že bo. Vsaka razdrojenost je v prilog kompanijam. Rudarji bodo sami forsirali odbore unij za zedinjenje. Le oni imajo to moč. Kdor se bo branil, bo izgubil zaupanje in s tem vsako veljavo. Kdaj se to zgodi, ne vem. Vem le, da bodo rudarji zmagali z enotnostjo pod poštenim vodstvom.

Ohiojsko socialistično glasilo "Socialist" poroča v junjski številki, da so bili v prešlih tednih ustanovljeni strankini lokali v raznih ohiojskih mestih. Urad ohiojske soc. stranke dobiva čedalje več vprašanj za organizatorje. To dokazuje, da se delavstvo probuja. Uvidelo je, da Hoover ni inženir, ki bi znal voditi stroj blagostanja.

Prošli mesec so se vršile tri konferenca JSZ. O vseh poročajo, da so bile živahne in da so sprejele konstruktivne narčne za pojanje naših aktivnosti. Illinoiska-wisconsinaska Konferenca JSZ. je na zborovanju 30. maja v Chicagu sklenila prirediti 6. sept., en dan pred delavskim praznikom, v Waukeganu velik izlet delavstva iz naselbin Waukegan, Milwaukee, Sheboygan, Chicago in drugih, na katerem nastopi več angleških in slovenskih govornikov.

Tudi zapadno-ohiojska Konferenca, ki je imela zborovanje 24. maja v Girardu, je bila plodovita.

Zborovanje Vzhodnoohiojske Konferenca se je vršilo 30. maja na Glencoe. Zastopniki so sprejeli mnogo važnih zaključkov. Naša naloga zdaj je, da jih kolikor mogoče dobro izvedemo.

Klub št. 11 v Bridgeportu vabi članstvo, da se polnoštevilno udeležijo seje v nedeljo 21. junija ob 10. dopoldne. Bo zelo važna. Prisotnost vsega članstva je valed tega potrebna.

Popoldne po seji se bo vršil piknik v prid kluba in njegovega pevskega odseka na Klepovih prostorih v Boydsvillu. Nastopi pevski zbor in za prijetno zabavo bo skrbel tudi prava domača ali "kranjska" godba. Pričakujemo obilega poseta od blizu in daleč.

Premogarij so v velikem pomanjkanju. Federacija SNPJ. bo imela 4. julija v pomoč brezposelnim članom prireditvev v društveni dvorani na Boydsvillu. Začne se ob 2. popoldne. Odbor upa, da bo članstvo društva to prireditvev podprlo z obilnim obiskom. Namen je dober, uspeh pa je odvisen od celote.

Prihodnje zborovanje soc. klubov in druš. Prosvetne matice, ki so združena v Konferenci JSZ. za zapadno Pennsylvanijo, se vrši v nedeljo 28. junija na Imperialu, Pa. Prične

ČASTNI IZKAZ POGUMNOSTI

V Toursu, Francija, se je dogodil zemljski plaz. Neka kmetica, ki je blizu, je bila zajeta v njemu. Ameriški turist gen. Robert H. Dunlap, ki je bil blizu, je prišočil, da reši živalo, toda plaz kamejnja je v tem tudi njega pokril. Francoski vojaki v bližini so bili pozvani na pomoč. Dunlap so odkopali izpod ton žrli in blata. Valedi se plaz ga je čisto zmočkal. Dunlap je vedel, da tvega življenje, ko se je prizadeval rešiti človeka. Lahko bi bil bežal stran in nihče bi mu ne mogel niderar očitati. Njegov pogum v tem slučaju je ves pogum, s kakršnim človek skuša pomagati svojemu bližnjemu. ni pa vreden poveljevanja tisti pogum, kakršnega postavlja za vzor militarizem v klanjih.

Kadarkoli bom imel priliko, pridem še v naselbine na agitacijo. V socialistični stranki vidim edino rešitev iz sedanjega nereda in mizerije.

Res je, da sem poslal Proletarcu zadnje čase mnogo naročnikov, kar beležijo izkazi, toda zasluga ni samo moja, nego vseh, ki so pomagali.

Na naročnike apeliram: Ne pustite Proletarca, nego obnovite naročnino sami, ako ne pride naokrog zastopnik. "Proletarec" je vreden, da ga čita vsak delavec. Ta list in Prosveta sta edina izmed slovenskega časopisja, ki res pišeta v interesu delavstva. Majska številka "Proletarca" je bila izborna, vredna vsega priznanja. Pri nas je prišla menda v vsako stanovanje, kjer žive Slovenci.

Rovi v tej okolici večji del še zdaj ne obratujejo. Nedavno so poročali, da odpro Starley rov, v katerem je bilo zaposlenih največ naših rojakov. Že naslednji dan je bila vest preklicana, kar je za ta kraj velik udarec. Ljudstvo je ekonomsko popolnoma upropaščeno.

Priredbe klubov J. S. Z. in drugih soc. organizacij

JUNI.
BRIDGEPORT, O. — Piknik kluba št. 11 JSZ. in pevskega odseka "Najprej" 21. junija na Boydevillu na John Klepovih prostorih.
CANONSBURG, PA. — Piknik kluba št. 118 JSZ. v nedeljo 21. junija na Alexander-Strabane.
IMPERIAL, PA. — Konferenca klubov in društev Prosvetne matice za zapadno Penno v nedeljo 28. junija v Slovenskem domu.

AUGUST
CLEVELAND, O. — Piknik kluba št. 27 JSZ. in pevskega zbora "Zarja" v nedeljo 2. avgusta na Pintarjevih farmi.
GIRARD, O. — Piknik kluba št. 222 JSZ dne 8. avgusta na običajnem pikniškem prostoru.

SEPTEMBER.
STRABANE, PA. — Predavanje v klubu št. 118 JSZ. v nedeljo 6. sept. v dvorani dr. št. 138 SNPJ.
WAUKEGAN, ILL. — V nedeljo 6. septembra velik izlet slovenskega in drugega jugoslovanskega delavstva pod pokroviteljstvom soc. klubov in društev Prosvetne matice, spadajočih v wisconsinsko-illinoisko Konferenco JSZ.

OKTOBER.
CHICAGO, ILL. — Dramska predstava kluba št. 1 v nedeljo 25. oktobra v dvorani ČSPS.

NOVEMBER.
CHICAGO, ILL. — Koncert "Sava" v nedeljo 29. nov., dvorana ČSPS.

DECEMBER.
CHICAGO, ILL. — Dne 31. dec. Silvestrova zabava kluba št. 1 v Lawndale Masonic Temple.
(Tajnik klubov prosimo, da nam sporoča datume svojih priredb, da jih vrstimo v ta seznam.)

V prodajalnah ni kredita. Večina privatnih trgovin je zaprla vrata, ker jih je depresija pritrjala v propad. Hiš je mnogo praznih. Veliko jih oblast proda, ker lastniki nimajo za davke. — Delavci, odprite oči! Ne z naglico, nego smotreno in preudarno si lahko izvojujete boljše razmere in končno tudi odpravo sedanjega sistema. Pot vam kaže socialistična stranka. Postanite njen član. Ne odlašajte! — Joseph Snoy.

Peruškov razstava in drugo o naši naselbini

Rock Springs, Wyo. — Od tu so dopisi prošlih par let še bolj redki, kakor cekini. Včasii je bilo mnogo življenja pri nas in rojaki v vseh ameriških naselbinah so nas poznali.

Klub JSZ. že dolgo ne eksistira. Proletarec ima tu kakih 20 naročnikov in več ko dvakrat toliko čitateljev.

V tukajšnjem Slovenskem domu smo imeli razstavo Peruškovih oljnih slik dne 8.—10. maja. Lepe slike, toda "out-of-place" v takih krajih. Razstav nismo vajeni, najmanj pa še umetniških. Dvomim, da je umetnik s tem, kar je bilo tu slik prodanih, plačal ekspresne in slične stroške. Rojaki so vzeli 7 slik, dve večji in 5 majhnih, katere je dal umetnik po zelo nizki ceni. Ampak na to se menda razumejo, bolj v mestih, ker je več takih razstav in pa stalne galerije slik. Dom si je pridržal eno in eno večje je kupila Mrs. Keržišnik. Ostale so istotako kupili delavci, med njimi eden iz Reliance, Wyo. Zanimanje za to razstavo je bilo nezadostno, posebno med onimi, ki bi lahko kaj pridržali tukaj. Umetnik se ni pritoževal, je pač skromen človek.

O razmerah nimam česa poročati, kajti Hooverjeva prosperiteta ni pritežala v Rocks Springs. Brzkone je odletela v stratosfero. — Poročevalec.

Pennsylvanski socialisti v akciji za organizacijo

Herminie, Pa. — V raznih krajih Pennsylvanije so se vršili in se vrše shodi, na katerih se delavcem predava, koliko lahko storita v interesu ljudstva v zakonodaji že dva socialistična poslanc. Pri svojih predlogih sta marsikaterikrat forcirala glasovanje po imenih, da so se morali poslanci odprto pokazati, koliko jim je za volilce in komu v resnici služujejo. Dne 13. junija se je vršil tak soc. shod v Greensburgu.

Prvi teden v juniju je obdržaval poulične shode znani socialistični orator črnc Frank Crosswaith v Westmorelandu, Irwinu in Herminie. V Irwinu se je priglasilo za pristop v soc. stranko pet mladih fantov, in v Herminie eden. Udeležbo na Herminie je imel izredno dobro. Govori so trajali dve uri in poslušali so jih pazno do konca. Frank Crosswaith je govornik, ki vzbuja med avdienco magnetično pozornost. Klubom priporočam, naj mu aranžirajo shode, kadar bo potoval skozi njihove naselbine. Turo mu navadno organizira stranka, ali pa okrajne in državne organizacije in računata za njegov nastop \$10 ter stroške, ki so majhni, ako se vrši več shodov v bližini, da lahko nastopi dan za dnem v enem okraju.

Piknik soc. stranke okraja Allegheny, ki se bi imel vršiti 7. junija, je bil radi deževnega vremena odložen.

Dne 14. junija se je vršila v Pittsburgu pod avspicijo soc. stranke mašna seja brezposelnih, na kateri so bili glavni govorniki člani strankine eksekutive, med njimi Morris Hillquit. Nastopiti bi imel tudi v Greensburgu, toda zaradi slabega zdravja ni mogel. Je že star in zelo utrujen vsled bojev, katere je vodil v delavskem gibanju proti zunanjim in notranjim sovražnikom. Aktivne je že nad 40 let.

Socialistična stranka je v Pennsylvaniji zopet utrjena in napreduje. V Allegheny, Westmoreland, Berk in v več drugih okrajih je socialistična li-

sta kandidatov nominirana in stranka vodi zanje živahno kampanjo.

Veliko je spet govorjenja o "tretji stranki". Leto predsedniških volitev je namreč blizu. Revija "American Mercury" piše, da ima ameriško ljudstvo dve poti. Ena je takozvana tretja stranka, katera mora imeti moč iz ljudstva. Članek pravi, da bi ji morala pripadati socialistična stranka, farmarske-delavske skupine in progresivci. V vseh teh skupinah so ljudje, ki že imajo skušnje pri vladnih poslih. Ta stranka bi v teku par desetletjih opozicije postala toliko močna, da bi prevzela vlado. Izvedla bi podzavljenje industrij in razne druge velike socialne reforme na podlagi načel industrialne demokracije. Članek pa odklanja tako tretjo stranko, kakor je bila Rooseveltova leta 1912, in LaFollettova leta 1924.

Najlaglje bi bilo to vprašanje rešeno, če se bi omenjene skupine združile s socialistično stranko, ki ima zdaj izmed vseh najboljšo agitacijsko organizacijo.

Članek v prej navedeni reviji zaključuje, da če elemente demokracije in ljudskih pravic take stranke ne zgrade, pride na krmilo režim diktature, bodisi komunistična ali fašistična. Sodeč po sedanjih razmerah v tej deželi, ima fašistično gibanje veliko boljše izgled kakor komunistično. Socialisti in drugi prijatelji ljudovlade in civilnih svobodščin bodo morali torej veliko in pridno graditi svojo skupno stranko, ako se nečejo iznajti v položaju šibkosti takrat, ko nastane v krizi sedanjega sistema kritičen moment in bo preobrat nezogiben. — Anton Zornik.

Članstvu kluba št. 5 JSZ

Parkhill, Pa. — Prošle mesece smo opazili, da je večje število preje aktivnih članov nehalo prihajati na seje kluba št. 5. Vzrok temu niso člani, ker niso bili brezbrizni za klub in stranko, pač pa so temu največ krivke skrivajo slabe delavske razmere, ki so jih pognale med brezposelne. Prišli so v položaj da jim je nemogoče plačevati članarino. Enim je neprijetno pojasnjevati svoje težkote. Mislijo, da če redno ne plačajo, sploh ne morejo biti člani kluba. To mišljenje je nepravilno in za klubove aktivnosti škodljivo.

Kdor je brez dela, ali na stavki, in ne more plačevati članarine, je lahko vseeno dobrostoječ član kluba, Zveze in soc. stranke, kar mu omogočijo takozvane izjemne znamke. Na prošli seji kluba št. 5 je bilo sklenjeno, da dobe člani, ki vsled brezposelnosti ne morejo plačevati članarine, izjemne znamke. V ta namen naj se javijo tajniku na redni klubovi seji. Ostanite v klubu v vsakem slučaju. Prihajajte na seje polnoštevilno, kajti vselej imamo na dnevnem redu važne stvari, o katerih je treba temeljito

ODRUGOM IN SIMPATIČARJEM V BARBERTONU IN OKOLICI.

Seje kluba št. 232 JSZ. se vrše vsako drugo nedeljo v mesecu ob 10. dopoldne v dvorani društva "Domovina" na 14. cesti. Sodrug, prihajajte redno na sejo in pridobivajte klubu novih članov, da na ta način ustvarimo močno postojanko J. S. Z. Sotiljenike vabimo, da se nam pridružijo. Socialistična stranka je v tej deželi edina delavska stranka s konstruktivnim programom, s katerim si delavstvo lahko pribori boljše bodočnost in končno osvoboditev iz

Dr. John J. Zavertnik
PHYSICIAN and SURGEON
Office hours at 3724 W. 26th Street
Tel. Crawford 2212.
1:30 — 3:30 — 6:30 — 8:30 Daily
at Hlavaty's Drug Store
1858 WEST 22ND ST.
4:30 — 6:00 p. m. daily.
Except Wed. and Sunday only by appointment.
Residence Tel.: Crawford 8440.

Milwaukee Leader
Največji ameriški socialistični dnevnik. — Naročnina: \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za tri mesece.
Naslov: 528 Juneau Ave.
MILWAUKEE, WIS.

razpravljati, da napravimo čimboljše sklepe. V razmerah kakršne so, je potrebno naše postojanke pojačati, da bodo lahko uspešno pojasnile ljudstvu program naše stranke, ki je za odpravo mizerije in pravičen ekonomski red. — Ad. Krašna, tajnik.

Soc. piknik v Riverview

Chicago, Ill. — Udeležba na pikniku čikaške soc. organizacije prošle nedelje v Riverviewu je bila precej večja kakor lani. Govorili so okrajni tajnik Dreifuss, racinski župan Wm. Svoboda, Hyman Schneid od A. C. W., dr. R. B. Green in Oscar Ameringer. Vzlic svoji dovtipnosti in sarkazmu vsled starosti ni več orator za take prireditve na prostem. Je pa dober in privlačen govornik za shode v dvorani in manjše piknike. Najjačji apel na avdienco je imel dr. Green. Ameringer je ob tej priliki vzlet kritično stališče proti vsemu, s čemur ne soglaša, pa bilo to vodstvo soc. stranke, ali karkoli. Za svoj list American Guardian je dobil veliko naročnikov.

Slovenec in Srbov je bilo precej na pikniku. Oskrbo vohoda so imeli člani kluba št. 1, eno stojnico pa člani srbskega soc. kluba št. 20. Člani obeh klubov so pomagali tudi pri drugih poslih. — P.

PROSVETNA MATICA J. S. Z.

V fond PROSVETNE MATICE J. S. Z. so vplačala društva, socialistični klubi in druge organizacije v aprilu in maju kot sledi.

Številka in kraj društva:	Vsota:
254, SNPJ., Bon Air, Pa.	\$ 1.00
10, SNPJ., Rock Springs Wyo.	6.00
74, SNPJ., Virden, Ill.	2.09
54, SNPJ., Glencoe, O.	2.00
122, SNPJ., Aliquippa, Pa.	6.00
72, SNPJ., South Range, Mich.	1.00
72, SNPJ., Radley Kans.	1.50
3, SNPJ., Johnstown, Pa.	3.00
213, SNPJ., Clinton, Ind.	5.00
535, SNPJ., Kenmore, O.	12.00
53, SNPJ., Collinwood, O.	12.00
325, SNPJ., Gowanda, N. Y.	4.00
176, SNPJ., Piney Fork, O.	3.00
363, SNPJ., Galloway, W. Va.	2.00
81, SNPJ., Red Lodge, Mont.	3.00
244, SNPJ., Kaylor, Pa.	3.00
588, SNPJ., E. Windsor, Ont. Can.	1.00
275, SNPJ., Maynard, O.	1.00
16, SNPJ., Milwaukee, Wis.	12.00
19, JPZS., Milwaukee, Wis.	6.00
166, JSKJ., Indianapolis, Ind.	1.50
229, SSPZ., Detroit Mich.	2.00
19, SSPZ., Bridgeport, O.	3.00
131, SSPZ., Nokomis, Ill.	1.00
ML s p. d. "Viljica", Milwaukee, Wis.	6.00
Pevsko dr. "Bled", Conemaugh, Pa.	6.00
Dramski odsek SND. Waukegan, Ill.	12.00
Društvo "Samopoz", Pueblo, Colo.	2.44
KLUBI J. S. Z.	
1, Chicago, Ill.	5.09
5, Conemaugh, Pa.	1.00
37, Milwaukee, Wis.	12.00
47, Springfield Ill.	2.00
69, Herminie, Pa.	2.00
Skupaj	\$139.44
Tajništvo Prosvetne matice JSZ.	

Royal Bakery
SLOVENSKA UNIJSKA PEKARNA.
ANTON F. ŽAGAR, lastnik.
1724 S Sheridan Rd., No. Chicago, Ill.
Tel. 5524.
Gospodinje, zahtevajte v trgovinah kruh iz naše pekarni.

Sto izvodov za dva dolarja
V agitacijske namene pošljemo sto izvodov "Proletarca" za dva dolarja. Naročite jih, kadar imate večjo sejo, veselico, shod, predstavo ali kako drugo priredbo, in jih razdelite med udeležence s priporočilom, da naj se nanj naroče. Pošljite naročilo pravočasno!

Hočete pristno in čisto mleko za vašo deco in ostalo družino. Dovolite da vam postrežemo z njim. Dostavljeno na dom iz naše sanitarne, solnčno zračne
NOVE MLEKARNE
WENCLE'S DAIRY PRODUCTS
EDINA SLOVENSKA MLEKARNA V CHICAGU.
2380-82 Blue Island Ave. Tel. Roosevelt 3673

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI
JE
NARODNA TISKARNA
2142-2150 BLUE ISLAND AVENUE
CHICAGO, ILL.
Mi tiskano v Slovenskem, Hrvaškem, Slovaškem, Češkem, Poljskem, kakor tudi v Angleškem in Nemškem jeziku.
Naša posebnost so tiskovine za društva in trgovce.

Dr. John J. Zavertnik
PHYSICIAN and SURGEON
Office hours at 3724 W. 26th Street
Tel. Crawford 2212.
1:30 — 3:30 — 6:30 — 8:30 Daily
at Hlavaty's Drug Store
1858 WEST 22ND ST.
4:30 — 6:00 p. m. daily.
Except Wed. and Sunday only by appointment.
Residence Tel.: Crawford 8440.

Milwaukee Leader
Največji ameriški socialistični dnevnik. — Naročnina: \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za tri mesece.
Naslov: 528 Juneau Ave.
MILWAUKEE, WIS.

Royal Bakery
SLOVENSKA UNIJSKA PEKARNA.
ANTON F. ŽAGAR, lastnik.
1724 S Sheridan Rd., No. Chicago, Ill.
Tel. 5524.
Gospodinje, zahtevajte v trgovinah kruh iz naše pekarni.

Sto izvodov za dva dolarja
V agitacijske namene pošljemo sto izvodov "Proletarca" za dva dolarja. Naročite jih, kadar imate večjo sejo, veselico, shod, predstavo ali kako drugo priredbo, in jih razdelite med udeležence s priporočilom, da naj se nanj naroče. Pošljite naročilo pravočasno!

Hočete pristno in čisto mleko za vašo deco in ostalo družino. Dovolite da vam postrežemo z njim. Dostavljeno na dom iz naše sanitarne, solnčno zračne
NOVE MLEKARNE
WENCLE'S DAIRY PRODUCTS
EDINA SLOVENSKA MLEKARNA V CHICAGU.
2380-82 Blue Island Ave. Tel. Roosevelt 3673

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI
JE
NARODNA TISKARNA
2142-2150 BLUE ISLAND AVENUE
CHICAGO, ILL.
Mi tiskano v Slovenskem, Hrvaškem, Slovaškem, Češkem, Poljskem, kakor tudi v Angleškem in Nemškem jeziku.
Naša posebnost so tiskovine za društva in trgovce.

Dr. John J. Zavertnik
PHYSICIAN and SURGEON
Office hours at 3724 W. 26th Street
Tel. Crawford 2212.
1:30 — 3:30 — 6:30 — 8:30 Daily
at Hlavaty's Drug Store
1858 WEST 22ND ST.
4:30 — 6:00 p. m. daily.
Except Wed. and Sunday only by appointment.
Residence Tel.: Crawford 8440.

Milwaukee Leader
Največji ameriški socialistični dnevnik. — Naročnina: \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za tri mesece.
Naslov: 528 Juneau Ave.
MILWAUKEE, WIS.

Royal Bakery
SLOVENSKA UNIJSKA PEKARNA.
ANTON F. ŽAGAR, lastnik.
1724 S Sheridan Rd., No. Chicago, Ill.
Tel. 5524.
Gospodinje, zahtevajte v trgovinah kruh iz naše pekarni.

Sto izvodov za dva dolarja
V agitacijske namene pošljemo sto izvodov "Proletarca" za dva dolarja. Naročite jih, kadar imate večjo sejo, veselico, shod, predstavo ali kako drugo priredbo, in jih razdelite med udeležence s priporočilom, da naj se nanj naroče. Pošljite naročilo pravočasno!

Hočete pristno in čisto mleko za vašo deco in ostalo družino. Dovolite da vam postrežemo z njim. Dostavljeno na dom iz naše sanitarne, solnčno zračne
NOVE MLEKARNE
WENCLE'S DAIRY PRODUCTS
EDINA SLOVENSKA MLEKARNA V CHICAGU.
2380-82 Blue Island Ave. Tel. Roosevelt 3673

Kampanja za osvoboditev Tom Mooneyja in Billingsa

Pueblo, Colo. — Propaganda za osvoboditev Tom Mooneyja in Warren Billingsa je postala v tem letu živahnejša. To sklepamo iz poročil.

V to mesto je prišel Harry Meyers in San Franciscu in s sabo je imel star pogrebni voz, v njemu rakev, in na vozu napis: "Pravica je mrtva v Californiji". Skupno s W. C. Stonom, tajnikom socialistične stranke v Coloradu, sta skušala dobiti dovoljenje za obdržavanje shoda na prostem v prid osvoboditve Tom Mooneyja. Policija ga jim je odrekla, pa sta sklenila obdržavati shod vseheno. Pogrebni voz kalifornijske pravice je vzbujal veliko zanimanje. Shod, ki sta ga začela 9. junija pred Federal Building, jima je razbila policija, nju pa odvedla v zapor. Policija ju je obtožila, da sta imela shod na ulici brez dovoljenja. Ker pa sta zagrozila s tožbo, ki naj bi v Pueblu izvajala svobodo govora, je policija svojo obtožbo spremenila v obdolžitev, da sta kršila mestno določbo, ki prepoveduje oviranje prometa na trotoarju. Tukajšnji dnevnik Chiefman je mnogo pisal o tem in pribelil tudi fotografijo pogrebnega voza.

Boj za osvoboditev političnih jetnikov je dolgotrajen in težak, toda delavstvo ne bo odnehalo. — Opazovalec.

O štiridarnih združbarjih

Detroit, Mich. — Končno je prišel Richard Zavertnik s svojimi "slavnimi" spisi še v Proletarca. Pravi, da mu "hyphen-socialisti" ne dajo mirno spat. Rad bi jih pregnal po svoje, pa se mu ne puste. V Chicagu ste res lahko ponosni na take "učenjake". Tudi mi imamo špas z njimi.

PROLETAREC

List za interese delavskega ljudstva.

Izhaja vsak četrtek.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

NAROCNINA za Zedinjene države in Kanado za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00. — Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Thursday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor ..... Frank Zeita
Business Manager ..... Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States and Canada, One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.—Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

Address:

PROLETAREC

2639 W. 26th St., Chicago, Ill.
Telephone: Rockwell 2864.

546

Stimson v Evropi

Republikanska stranka, ki je po vojni dvignila veliko propagando proti vstopu te dežele v ligo narodov, ali da se bi zapletla v kakšne zveze z evropskimi deželami, je že pod Hardingom spoznala, da je izolacijska politika v tej dobi razvoja praktično nemogoča.

Zed. države so vodilna kapitalistična sila. Ameriški velebankirji, ki so glavni vladarji dežele, gledajo na večanje kaosa v Evropi s strahom. Kajti če počti, bodo Zed. države kaj hitro potočene v vojni vrtinec.

Evropa je kaotična precej po zaslugi washingtonske vlade. V slednji je slednja z izolacijsko politiko kmalu prestala. Dasi ne spada v ligo narodov, je ameriška diplomacija v ligo zastopana indirektno na mnoge načine.

Ker to še ne zadostuje, je poslan v Evropo, da obišče Francijo, Anglijo Nemčijo in Italijo, ameriški državni tajnik Stimson. Obisk ne bo uraden — Stimson pravi, da gre v Evropo na počitnice, med tem pa se seveda ne bo ogibal evropskih državnikov, nego jih bo obiskal, kakor zahteva vljudnost njegove pozicije v ameriški vladi.

Kapitalizem je smrtno nevarno bolan. Zdravnik Stimson mu bo potipal njegovo e-vropsko žilo, mu dajal nasvete in predpisal zdravila. Obljubil mu bo tudi gospodarsko pomoč, če bo pristal v sprejem njegovih navodil.

Tak je namen Stimsonovih "počitnic" v Evropi.

Coolidge se je utrudil

Bivši predsednik Calvin Coolidge, ki je Hooverju zapustil ptičko prosperiteto v kletki s prerodko rešetko, da je zletela ven ter se izgubila, je truden. Dokler je namreč njegova popularnost imela še visoko denarno veljavo, so ga časniški sindikati najeli za sotrudnika. Tako je Coolidge postal časnikar in pisal za drag denar budalosti, kakršnih ne bi uredniki sprejeli od nikogar, ki ne bi imel "slovesa". Zdaj pa je Coolidgeova slava splahnela, da ni nobenega sledu več o nji. Sindikatom je žal za denar, ki ga mu plačujejo. Pravijo, da dobi več za vsako napisano besedo, kot katerikoli žurnalisti in pisatelj na svetu. Ker pa nima več privlačnosti delajo listi z njim izgubo in se njegovih modrosti otrešajo. To je vzrok, čemu je Coolidge začel pripovedovati, da je naveličan in truden časnikarskega dela. Pod masko trudnosti se bo umaknil, ker mu je bilo namignjeno, da bo to zanj najčastnejši izhod.

Brezverstvo v Rusiji

Kapitalistični tisk v propagandi proti sovjetski Uniji zelo rad poudarja protiversko gonjo sovjetske vlade in širjenje ateizma (bogotajstva). To je en vzrok, da nekateri "bogaboječji" poslanci in državniki zahtevajo ekonomski bojkot proti sovjetski Rusiji.

"Ako mislite prepovedati uvoz iz Rusije radi njenega ateizma, s kom pa boste trgovali?" je vpraševal v kanadškem parlamentu poslanec katoliško napredne struje Henry Bourassa iz Quibeca. "Veliko več ateistov je v Zed. državah kakor v Sov. Uniji," je konstatiral poslanec. "In brezverskega duha med mladino ne najdete v nobeni deželi toliko kot v Franciji, kar je zasluha njene vlade. Ali boste radi tega prepovedali uvoz v Kanado tudi iz teh dežel?"

Bourassa je s temi par besedami pokazal javnosti v Kanadi, da je plač zaradi ateizma v Rusiji le hinavstvo, s katerim se odeva komercializem v svoji požrešnosti za profitom. Ateisti so profiterjem le pretveza. Oni niso proti njim, pač pa proti sovjetski zunanji trgovini, kateri hočejo zagraditi pot v svet.

Naročajte knjige iz "Proletarčeve" knjigarnice. Pišite po cenik.

Ali čitate redno "Proletarca", ki je najboljši slovenski delavski tednik?

ZA OBRAMBO "AMERIŠKIH INTERESOV"

Na sliki je marinska četa, poslana iz Zed. držav v Puerto Cabezas, da varuje "ameriške interese" ter "življenja Amerikancev" v Nikaragvi. V resnici varujejo ameriške čete v centralno in južno ameriških republikah in na Kitajskem le investicije ameriških kapitalistov. Istotako v Zed. državah. Kadarkoli se ameriško delavstvo pod vlado zvezd-nate zastave upre izkoriščanju in zahteva svoje pravice, pošljejo izkoriščevalci v imenu vlade nanje šerifove deputije in policijo; če to ne zadostuje, je tem v pomoč poslana še milica, ne zato, da varuje "življenja Amerikancev", nego da "protektira privatno lastnino" in skebe.

Anna P. Krasna:

ŠOLA IN ŽIVLJENJE

Nedavno sem imela priliko prisostvovati graduiranju neke moje mlade prijateljice. Enako priliko vselej rada izkoristim, četudi mnogi menijo, da je taka stvar k večjemu zanimiva za ožje sorodnike graduirancev. Morda res, toda jaz sem že te narave, da se včasih zanimam za stvari, ki se zde drugim čisto otročje in malenkostne.

K predmetu. Kot vse ceremonijalnosti, se je tudi ta otvorila z molitvijo (k protestantskemu Bogu). Na prostornem odru je sedelo 271 mladih ljudi, ki so srečno napravili izpit in so zdaj čakali nestrno, da sprejmejo diplome. Sledili so govori. Mladi oratorji so nastopili s priučeni mi govori, a kljub temu so dobro govorili. Kaj so govorili? O godbi in o godbi in (oprostite mi, saj ni moja krivda, če sem dolgočasna) spet o godbi! Da, vsi, mladeniči in dekleta, vsi so obdelovali godbo ali boljše, glasbo. Povedali so nam zanimive reči o razvitju godbe in glasbe, tja do starih Grkov so posegli s svojimi izjavami. Lepo, zelo učeno in ditekija mladih govornikov nadvse prikupna in gladka. — Kaj pa današnji problemi v katere bodo porinjeli ti mladi ljudje, ki znajo tako lepo govoriti o glasbi? Kdo ve li znajo govoriti o njih? Rada bi se prepričala, zato strpno čakam in potrpežljivo poslušam. Morda bo pozneje nastopil kdo z bolj častu primernim govorom, saj študentje so tudi prizadeti po krizi, zato bo bržkone kateri orisal potekoče s katerimi se bo moral marsikateri graduiranec seznaniti, ko bo stopil v realno življenje, ki bo poiskoval udeleževiti teorije, ki so mu jih nagrmadili v mlade možgane. Čakam. Nič. Vsi do konca govore o nad vse važnem predmetu našega časa, o godbi in glasbi. Tudi mikavne godbene točke predvajajo. Nato govori neki profesor. Ta omeni krizo in opominja starše, naj pazijo da bodo imeli ti mladi ljudje dober in-vironment v svojih domovih, da ne bi postali, po domače povedano, pohajkovalci, ker gotovo je da večina iz-ned njih se bo pridružila armadi brezposelnih za nedoločen čas.

Meni je šlo na smeh, ko sem čula profesorja izustiti zgoraj omenjene besede. Če se študentje zadovoljijo z govori o godbi, bi pa še gospod profesor zabaval občinstvo s čim podobnim, čemu nam privleče to preklicano krizo na dan sedaj, ko smo kar vsi glasbeno navdahnjeni!

Se par drugih, za delavske starše popolnoma brezpomembnih nasvetov, je dal gospod profesor in zaključil svoj reven govor. Ploskali so mu vsi, jaz pa nalašč ne. Namesto tega sem se ozrla okrog sebe, da vidim obraze ploskačev. Spet mi je šlo na smeh in obenem mi je bilo grenko pri srcu. Skrb odražajoči obrazi delovnih mož in žena, sveži obrazi delavske mladine, ki je prišla, da malo poposka svojim prijateljem in prijateljicam, in pa nekaj otrok, ki se jim je na prvi pogled poznalo, da so proletarski otroci, taki obrazli so mi gledali nasproti in jaz sem se čudila. Tudi niso bili to sami Američani, kaj še! Mnog priseljenjski obraz se je jasno razločeval na balkonu in spodaj.

Na vrsto je prišlo deljenje diplom. Počasi in dostojanstveno so se pomikali drug za drugim mladi graduiranci. Ljudje, večidel sorodniki, so vsaki vrsti posebe ploskali, včasih tudi posameznikom. Vsak je prejel diplomu, ovito s srebrnobelim trakom in odšel z odra. Pohabljena mladenka se je oprijemala stene, ko je stopala dol in ji je bilo zelo nerodno; šepavi mladenič je tudi gledal v tla in se skušal čimprej izgubiti izpred oči radovedni audienci. Resno-smesno se je vse skupaj videlo dvema majhnima Italijančoma; prav od srca sta se nasmejala črni pokrivalom in ogrinjalom, ki so jih nosili graduiranci — otroci se radi smejejo otročarjem odraslih ljudi.

Za nekaj vtisov bogatejša, sem odšla domov, potem ko sem se moji mladi prijateljici zahvalila za povabilo k tej zanimivi proceduri graduiranja iz visoke šole.

Zdaj mislim marsikaj. Ne-koč sem si vroče želela, da bi mogla v višje šole. Napravila sem si natančne načrte, kako si bom sama pomagala, da ne bo treba staršem lezti v dolg radi mene. Noč in dan bi se bila učila in delala, samo da bi mi pustili v šolo, naprej v šolo. No, stvar se je obrnila po svoje in jaz sem morala celo ljudsko šolo pustiti prej kot bi jo morala. Toda šola se je vendarle nadaljevala, tista šola, ki je marsikomu izmed nas podala diplomu, brez vseh ceremonij, že v mladih letih. Zdaj se šola kajpakda, nadaljuje.

Tudi tem mladim ljudem bi bila rada povedala (ko sem uvidela, da jim blebečejo same gole fraze o velikem pomenu izobrazbe), da jih čaka zdaj druga šola, vsaj pretežno večino od njih, ki jim bo dala neki dan diplomu brez srebrno-mo-drega traka krog nje. Življenje je mnogo bolj resno kot se ga slika mladini v današnjih šolah.

Lokalni časopis je prinesel česu primerno krilatice, češ, da bo zdaj kriza kmalu pri kraju, ker kakor je razvidno iz govorov graduirancev raznih šol, so ti močno podkovani s potrebnimi teorijami o vsem, le o današnjih problemih ne! Torej tudi nazadnjaški listi uvidevajo potrebo, da bi se morali malo bolj zanimati za vzgojo mladine v socialnem smislu.

Potrebno in koristno je, da se mladi svet izobrazbi kolikor mu je mogoče, toda gledati moramo tudi na to, da mu bo ta izobrazba res v korist. Mar je mladini v korist, če mora z diplomu v roki prositi za delo v et-in-dese-centnih prodajalnah in restavracijah, kjer mora sprejemati poniževalno napitnino, ker je plača nizka in se človek ne more pošteno preživeti z njo? Mar je bolj častno opravljati razna ne-prijubljena dela, če je človek izšolan za knjigovodjo, učitelja, poštnega uradnika, dentista itd.? Mislim, da je čisto vseeno, je li suženj izšolan ali pa brez vsake šole, sužnost mu ne da nič več kredita v prvem slučaju, dočim mu v drugem slučaju povzroča duševne muke, ker se izšolan človek sužnosti kakršneoli oblike bolj zaveda kot navaden analfabet, kakršen je bil povprečni postavni suženj v zlati dobi "plemenitnikov"; tč čase si mnogi moderni sužnjedrži žele nazaj, četudi tega javno ne priznajo — dejanja pa kažejo na te tihe želje.

Sole so danes v čudnem, skrajno čudnem kontrastu z realnim življenjem. Delavski starši pošljejo svoje otroke v šolo, pa jim jih tam vzgoje tako nepraktično, da niso potem sposobni za delavce, ne za milijonarje. Podlaga šolske izobrazbe je skrajno meščanska in to izobrazbo se potem deli in vtepa vsem otrokom, res meščanskim in re-v-n-i-m proletarskim otrokom, ki imajo v današnji dobi tekmovalna malo prilik individualne prilike obogatenja.

SPREMENBA IMENA GORE

Gora Gurgl Ferner na Tirolskem, kjer se je spustil s svojo gondolo na tla znanstvenik August Piccard s svojim pomočnikom dr. Karl Kipferjem, dobi na zemljevidu ime gora Piccard v spomin na ta dogodek. Piccard, kakor je bilo opisano v prejšnji številki Proletarca, je prvi, ki je napravil uspešen polet v stratosfero. Na sliki sredi je on, od njega na levi njegova žena, spodaj njegov pomočnik pri poletu dr. Kipfer, njegovi otroci in na desni Angležinja Drummond-Hay.

Nobena skrivnost namreč ni, da se dandanes dele dela in dobre službe večidel le po prijateljstvu in čim globlje lezemo v krizo, tem bolj se to udomačuje.

Zakaj ljudstvo ne zah'eva, da se doraščajoča mladina v šolah seznanj z vsemi problemi obstoječega reda, je zamotana uganka. Delavec plačuje visoke davke za vzdrževanje šol in potem pa nima niti besede pri upravi istih, še manj pri predlaganju, kaj naj se njegovi otroci uče. Ni čuda, ker imamo depresije in vojne, ki nas mečejo nazaj v srednji vek, namesto da bi šli kolikor mogoče hitro naprej po poti napredka. Tisti, ki imajo največ naobrazbe, so zastrupljeni s starimi, škodljivimi nazori in idejami, pa če so tudi izšli iz čisto navadnih delavskih vrst. Primerov je mnogo. Ni jih potrebno navajati. V mnogih slučajih je delavstvu njegov izšolan element škodljiv, ker se zanima zanj le toliko v kolikor ima osebne koristi od njega. Tako se čisto zgodi, da trpe delavske organizacije moralno in gmotno, ker hočejo individualistično navdahnjeni izšolani individui živeti udobno na račun nevednega delavca. Torej neovrgljiv dokaz, da so šole, kakršne so, delavstvu skoro več v škodo kot v korist. Trpe-lo bo to tako dolgo, dokler bo delovno ljudstvo imelo napačno pojmovanje o šolski izobrazbi svojega mladega naraščaja.

Tudi imajo priprosti ljudje sila napačen respekt pred visoko izobrazbo; pravzaprav se to ne more imenovati respekt, pač pa takozvani "inferiority complex", ki izvira iz neznanja. Tega se pa vsak količkar zaveden delavec kaj lahko iznebi, saj imamo danes na razpolago nešteto knjig, revij, časopisov in drugih pomočkov k samozobrazbi, ki nam omogoča, da se brez strahu lahko pogovorimo z odličnimi individui, ki so imeli priliko črpati iz zakladnice znanja potom višjih šol.

Delavec, uči se, da boš postal gospodar svoje usode in boš sam stavljal nalogo pravega, koristnega učenja tistim, katerim boš poveril vzgojo svoje dece. Naj se uči tvoj otrok v god-be in drugih umetnosti, toda najprej in predvsem naj se uči kako si bo izboljšal svoj življenjski standard. Le ljudem, ki imajo stalno delo, ki jih ne muči strah pred bodočnostjo je mogoče uživati umetnost z res pravim užitek. Tisti, ki tega nimamo, jo uživamo samo bežno in potem nas spet gloda skrb, ki ne pozna usmiljenja in se naseli tudi po svečanih dogodkih, ki odpirajo mladim ljudem pot v življenje, na katero niso prav pripravljeni, ker so vzgojeni, da služijo v prvi vrsti tistim, ki vladajo svet. Kar ostane je zanje—in ta ostanek je mnogokrat beda ...

KARL MARX

Njegovo življenje in njegov nauk.

Spisal M. BEER.—Prevel C. ŠTUKELJ

(Nadaljevanje).

Dalje: kapitalist, ki hoče od vsega početka ustvariti pokorne in brezpodorne delavske množice, združuje in kombinira delavce z ustanavljanjem velikih industrijskih centrov; tovarne postajajo organizacijska mesta proletarijata, združenje proletarske posamezne volje v razredno voljo: odstranjujejo razdrobljene, nasprotujoče si interese poednih delavskih plasti in jih zvarijo v en enoten razredni interes. Končno ves gospodarski proces, ki se je začel na individualistični podlagi, dobi značaj skupnosti; tisoči in tisoči ročnih in duševnih delavcev delajo enotno in po načrtu v gospodarskih podjetjih s produkcijskimi sredstvi, s katerimi se da le skupno delati in jih skupno uporabljati.

Kaj pomenijo ta nasprotja in kaj naznanjajo, opisuje Marx (Kapital I., konec 24. poglavja) v velikem finalu, ki spada prav za prav v zaključno poglavje tretjega zvezka:

"Kakor hitro je ta proces preobrazbe dovolj razdejal staro družbo na globoko in široko, kakor se izpremene delavci v proletarce, njihovi delovni pogoji v kapital, kakor hitro stoji kapitalistični način produkcije na lastnih nogah, zadobi novo obliko nadaljnje podružabljenje dela in nadaljnje izpreminjanje zemlje in drugih produkcijskih sredstev v družabno izkoriščana, torej skupna produkcijska sredstva in s tem tudi nadaljnja ekspropijacija privatnih lastnikov. Seveda ni treba več ekspropiirati (razlastiti) samostojno gospodarčega delavca, temveč kapitalista, ki izkorišča mnogo delavcev. Ta ekspropijacija se vrši potom igre imanentnih zakonov kapitalistične produkcije same, potom centralizacije kapitalij. Po en kapitalist jih mnogo ubije. Roko v roki s to centralizacijou ali ekspropijacio mnogo kapitalistov s strani malo kapitalistov, se razvija kooperativna oblika delovnega procesa na vedno višji stopnji. zavestna tehnična uporaba znanosti, sistematično izkoriščanje zemlje, izprememba delovnih sredstev v le skupno uporabljiva delovna sredstva, ekonomiziranje vseh produkcijskih sredstev potom njihove porabe kot produkcijskih sredstev v kombiniranega, družabnega dela, zapletenje vseh narodov v mrežo svetovnega trga in s tem internacionalni značaj kapitalističnega režima. S stalno padajočim številom kapitalističnih magnatov, ki uzurpirajo in monopolizirajo vse koristi tega procesa preobrazbe, narašča množina bede, pritiska, hlapčevstva, demoralizacije, izkoriščanja, pa tudi upornost vedno bolj naraščajočega delavskega razreda, ki ga šola, združuje in organizira mehanizem kapitalističnega produkcijskega procesa samega. Monopol kapitala postane veriga produkcijskega načina, ki se je razcvetel z njim in pod njim. Centralizacija produkcijskih sredstev in podružabljenje dela dosežeta točko, ko postaneta neznosna s svojo kapitalistično odedo. Ta se pretrga. Zadnja ura bije kapitalistični privatni lastnini. Ekspropijaterje se ekspropiira."

Zaključek.

Dva važna dogodka sta napolnjevala Marxovo mišljenje: francoska revolucija in angleška gospodarska revolucija. Že brez ozira na sporočilo Arnolda Rugea, da je Marx zbral v letu 1843/44 ogromen material za zgodovino konventa, vemo iz njegovih del leta 1844—1852, kako globoko je vplivala francoska revolucija na njegovo miselno življenje. Njegove študije o gospodarskem preobratu Anglije (1760—1820) so pustile še globokejša sledove v njegovem duhu. Oba dogodka sta daleč tja vidna in katastrofalna izraza razrednih gibanj in razrednih spopadov, v katerih si pribori zmago meščanstvo kot nosilec višjega gospodarskega reda nad fevdalno-avtokratičnimi gospodovalnimi in oligarhično-policijsko državnimi obratnimi oblikami; v teh razrednih spopadih je pa dvignil svojo glavo še nov — delavski razred —, ki prične formirati fronto proti zmagovalcu. Predvsem Hegel, Ricardo in Ricardo slededca antikapitalistična šola mu je pomagala, da je razjasnil te dogodke na ta način in jih napravil za podlago gotovemu zgodovinskemu naziranju. Do konca svojega življenja je bil Marx trdno prepričan, da je dijalektika, kakor jo je formuliral Hegel, sicer mistična, da pa vsebuje gibalne družabne zakone, ako jo vzamemo materijalistično. "Mistifikacija, ki jo pretrpi dijalektika v Heglovih rokah, nikakor ne ovira, da je on orisal njene splošne gibalne oblike na obsežen in zavesten način." (Predgovor k 2. izdaji "Kapitala".)

Razdelitev pojma v nasprotja in negacija teh nasprotij do višje pozitivnosti se je zdelo Marxu kot notranje bistvo, kot globoki smisel francoske in angleške gospodarske revolucije. Družba — pozitivno se je delila v fevdalce in buržoje, v ostra nasprotja, pri čemer se je pojavila buržoazija kot negacija, ki jo odpravi proletarijat in napravi mesto komunistični družbi.

(Konec prihodnjic.)

Za socializem ne zadostuje reči: "Tako mislim". Le kdor lahko pravi: "To vem in znam," bo varen, da je na pravi poti.

Odgovor prijatelju R. J. Zavertniku

V zadnji števec Proletarca pod naslovom "Hyphen-Socialists" ima R. J. Zavertnik zmakec, v katerem se obreguje med drugim v me in moja sinova.

Glede unionizma bi bilo nemumno se z njim prerekat. Zgodovina sama pove, da sem za organiziranje delavcev v unije leta nazaj veliko žrtvoval in delal z malo izjemo skoro vse BREZPLAČNO.

Glede mojega svobodomiselnosti in mojega sina, kateremu predbaciva, da je igral basketball v teamu kongregacijske cerkve, vprašam, kaj R. J. Z. to briga?

R. J. Z. Zavertnik ne samo zatija, nego trdi neresnico. Oscar Godina ni delal pri SNPJ.

Ob drugem prihodu sem se oglašil pri Johnu Gerlu, kjer sta me on in soproga gostoljubno sprejela in postregla.

V splošnem proti Proletarcu nisem opazil sovražnosti. Ako se ne bi bile poslednje tedne delovne razmere tako poslabšale, bi z agitacijo prav dobro opravil.

Nalotel sem na ljudi, ki ne vedo drugega o Proletarcu kot to kar čitajo v sovražnih listih. Govoril sem z žensko, ki misli, da je gibanje za delavske pravice napadanje vere, pa mi glasno oznani, da v svojo hišo Proletarca noče. Če pa bi pri-

šel proti njeni volji, takoj bi bil vržen v peč!

V dotiko prideš tudi s takimi, ki modrujejo, ne da bi jim bili znani vzroki raznih pojavov. "Vse kajtenge so glih," trdi še nekateri, ki bi se zavzeli za razširjenje slovenskega delavskega glasila.

Prišli tu v kak kraj, kjer ti preskrbe nenaročeno zabavo. Položiš list na mizo in pojasniš namen prihoda. Pa se usuje ploha besed.

Agitator mora imeti močne živce in voljo. Drugače bi pri par takih dogodkih "scagal" in bi enostavno konstatiral, "ničesar se ne more opraviti".

čin "bratstva", "sloge" in "ljubezni do bližnjega". On blati po geslu, "namen posvečene sredstva", češ, nekaj se bo že prišlo!

Demagogija s frazami o "dolar-socialistih". S tem pravi ljudem, da smo socialisti zato, ker smo plačani.

S pokojnim Jožetom Zavertnikom sva delala skupaj do maleda 18 let, ne le kot člana iste jednote, nego res sporazumno kot brata in spoštovana druga.

Mislil, da je najpametnejše, če se ga popolnoma ignorira. Naj divja in maže ter meče kamenje v okna zgradbe, za katero je iskreno delal njegov oče, kajti blato, ki ga meče na druge, odletava in bo odletavalo nanj.

Dne 5. junija sem šel v Joliet, ki je tudi v katoliških listih imenovan "ameriško-slovenski Rim". Prvič sem se ustavil tam na poti grede iz La Salla aprila to leto, da dobim kaj informacij o razmerah in o možnosti uspeha v agitaciji.

V jolietških jeklarskih tovarnah se slabo dela. Brezposelnost med našimi ljudmi je za tako močno naselbino brezprimerno velika. Zasluzka ni in prihranki pohajajo.

Ob drugem prihodu sem se oglašil pri Johnu Gerlu, kjer sta me on in soproga gostoljubno sprejela in postregla.

V jolietških jeklarskih tovarnah se slabo dela. Brezposelnost med našimi ljudmi je za tako močno naselbino brezprimerno velika. Zasluzka ni in prihranki pohajajo.

Ob drugem prihodu sem se oglašil pri Johnu Gerlu, kjer sta me on in soproga gostoljubno sprejela in postregla.

V splošnem proti Proletarcu nisem opazil sovražnosti. Ako se ne bi bile poslednje tedne delovne razmere tako poslabšale, bi z agitacijo prav dobro opravil.

Nalotel sem na ljudi, ki ne vedo drugega o Proletarcu kot to kar čitajo v sovražnih listih. Govoril sem z žensko, ki misli, da je gibanje za delavske pravice napadanje vere, pa mi glasno oznani, da v svojo hišo Proletarca noče.

Agitator mora imeti močne živce in voljo. Drugače bi pri par takih dogodkih "scagal" in bi enostavno konstatiral, "ničesar se ne more opraviti".

Agitator mora imeti močne živce in voljo. Drugače bi pri par takih dogodkih "scagal" in bi enostavno konstatiral, "ničesar se ne more opraviti".

DINASTIJA - BREME RUMUNIJE

Pisatelj Bercovicci, Rumunec po rodu, je izdal nedavno knjigo, v kateri opisuje propalost in razuzdanost članov rumunskega dvora. Marija, kraljica vdova, je imela razna razmerja že ko je bil njen mož kralj Ferdinand živ.

Šel proti njeni volji, takoj bi bil vržen v peč!

V dotiko prideš tudi s takimi, ki modrujejo, ne da bi jim bili znani vzroki raznih pojavov. "Vse kajtenge so glih," trdi še nekateri, ki bi se zavzeli za razširjenje slovenskega delavskega glasila.

Prišli tu v kak kraj, kjer ti preskrbe nenaročeno zabavo. Položiš list na mizo in pojasniš namen prihoda. Pa se usuje ploha besed.

Agitator mora imeti močne živce in voljo. Drugače bi pri par takih dogodkih "scagal" in bi enostavno konstatiral, "ničesar se ne more opraviti".

Agitator mora imeti močne živce in voljo. Drugače bi pri par takih dogodkih "scagal" in bi enostavno konstatiral, "ničesar se ne more opraviti".

Agitator mora imeti močne živce in voljo. Drugače bi pri par takih dogodkih "scagal" in bi enostavno konstatiral, "ničesar se ne more opraviti".

dolarjev jih bo stalo, katere kapitalisti iztisnejo iz delavčeve ustvarjalne energije, da bodo spet ožamili vollice.

In proti temu zavajanju, proti hlapčevstvu se borijo listi, kot je "Proletarec", in gibanje, katerega propagira.

Človeštvo spoznava svoje silne zmote in uvideva, da je blaznost živeti v pomanjkanju, ko pa je vendar na svetu vsega preveč.

Prosperitate, o kakršni delavci sanjajo, ne bo pod kapitalizmom v tej deželi nikdar več. "To je resnica, s katero se morajo sprijazniti vsi, ki sanjajo, in oni, ki so zaslepljeni. Rešitev je v vaših rokah, izvedli pa jo boste, kadar se boste naučili razumeti program delavskega osvobodjenja.

Vsem v Jolietu, posebno Gerlovim, izrekam za naklonjenost in kooperacijo sodružno zahvalo. — Anton Vičič.

Pravi pomen naše resolucije

Milwaukee, Wis. — Kopušarjev Joža se je silno rastogotil nad druž. "Bratje Svobode" št. 7 JPZS.

Najbrž misli, da so samo ona društva, ki se slepo pokorijo njegovim poveljam, upravičena predlagati iniciative in resolucije, katere kar dežujejo na gl. urad.

Se hujske ga je pa ujezilo, ker je ta preklicani gl. odbor sprejel omenjeno resolucijo in jo poslal društvom; priziv dr. št. 6 (to je, da se sprejme smešna razsodba Jožetova) za zavrejši. Kot vrhovni sodnik J. P. Z. Sloga bi moral vsaj toliko poznati to ustanovo, prvič, da manjšina gl. porotnega odbora

SODRUGOM IN SIMPATIČARJEM V CLEVELANDU. Seje kluba št. 27 JSZ. se vrše vsak prvi petek ob 7:30 zvečer in vsako tretjo nedeljo v mesecu ob 2:30 pop., seje ženskega odbora pa vsak prvi torek v mesecu ob 7:30 zvečer, mladinskega odbora pa vsak drugi in četrti petek v mesecu ob 8: zvečer in klubovih prostorih v S. N. D. Sadržaj in sodržanje, agitirajte in pridobivajte novih članov in članice kluba ter novih naročnikov našemu glasilu Proletarcu. V organizaciji in izobrazbi je naša moč.

Ameriški kapitalizem ne stori ničesar, da bi med delavstvom omilil silno bedo in skrb. Pripravlja pa se s svojimi slepili, da ameriško ljudstvo zopet pridobi za izvolitev Hooverja. In če ne Hooverja, pa naj izvolijo kakega "progressivca", kot sta npr. Roosevelt ali Pinchot. Kakih deset milijonov

Martin Baretincic & Son POGREBNI ZAVOD 324 Broad Street Tel. 1475. JOHNSTOWN, PA.

SLOVENCEM PRIPOROČAMO KAVARNO MERKUR 3551 W. 26th St., CHICAGO, ILL. (V bližini urada SNPJ in Proletarca.) FINA KUHINJA IN POSTREŽBA. KARL GLASER, lastnik.

FENCL'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA 2609 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill. Tel. Crawford 1382. Prietna in okusna domača jedila. Cene zmerno. Postrežba točna.

ne izdaja nobene razsodbe, lahko pa izda komentar, zakaj se ne strinja z razsodbo večine. Drugič, gl. odbor ne more in ne sme sprejeti nobene iniciative ali resolucije, ki je v protislovju z ustavo in pravili J. P. Z. Sloga.

Da to jezo proti omenjenemu društvu javno pokaže in s tem da svojim pomagačem povelje za naskok proti sprejetju te resolucije je napisal v 22. št. "Obzora" sledečo laž: Ta resolucija vsebuje zahtevo, da mora uredništvo "Obzora" preklicati vse kar je sploh kdaj kdo pisal v "Obzoru" proti gl. odboru!

Ha—ha—človek res ne ve ali fant ne razume kaj čita ali je pa tako siguren nerazsodnosti članstva, da bo verjelo njegovim blufirijam.

Ako Joža se enkrat pogleda tisto resolucijo, bo opazil, da se dotična točka glasi takole: "Gl. odbor naj ponovno predloži na konvenciji sprejeto pogodbo lastniku prejšnjega glasila Obzor: listi se pa obveže, da preklicuje vse uredniške članke, ki so žalili gl. odbor. Torej omenjena resolucija ne omenja "klobas", ki so se od časa do časa servirale javnosti iz "Obzora" golide pod imenom Jože Kopušarja ali njegovih pristašev.

Razumeti je treba: ako bo lastnik "Obzora" te pogoje podpisal, bo podpisal le v svojem imenu torej ne v imenu članstva, katerega zastopa gl. odbor! Fant piše nadalje: "Ako društva sprejmejo to resolucijo, bo na zahtevo kakega Vidmarja gl. odbor lahko takoj odstavil list "Obzor" in nato bo imel proste roke za izdajati lastno glasilu!"

No — to je pa že pretrotrože; sicer mu pa svetujem, da pogleda zapisnik seje gl. odbora od meseca maja, v katerem je bilo priobčeno pismo zavarovalniškega komisarja in pronašel bo, ako bo pravilno čital, da je gl. odbor imel že pred našo resolucijo pravico izdati lastno glasilu.

Da tega ni storil je vzrok med člani Kopušarjevega kalibra, katerim je vse drugo bolj gl. urad.

Pravi pomen naše resolucije

Milwaukee, Wis. — Kopušarjev Joža se je silno rastogotil nad druž. "Bratje Svobode" št. 7 JPZS.

Najbrž misli, da so samo ona društva, ki se slepo pokorijo njegovim poveljam, upravičena predlagati iniciative in resolucije, katere kar dežujejo na gl. urad.

Se hujske ga je pa ujezilo, ker je ta preklicani gl. odbor sprejel omenjeno resolucijo in jo poslal društvom; priziv dr. št. 6 (to je, da se sprejme smešna razsodba Jožetova) za zavrejši. Kot vrhovni sodnik J. P. Z. Sloga bi moral vsaj toliko poznati to ustanovo, prvič, da manjšina gl. porotnega odbora

SODRUGOM IN SIMPATIČARJEM V CLEVELANDU. Seje kluba št. 27 JSZ. se vrše vsak prvi petek ob 7:30 zvečer in vsako tretjo nedeljo v mesecu ob 2:30 pop., seje ženskega odbora pa vsak prvi torek v mesecu ob 7:30 zvečer, mladinskega odbora pa vsak drugi in četrti petek v mesecu ob 8: zvečer in klubovih prostorih v S. N. D. Sadržaj in sodržanje, agitirajte in pridobivajte novih članov in članice kluba ter novih naročnikov našemu glasilu Proletarcu. V organizaciji in izobrazbi je naša moč.

Ameriški kapitalizem ne stori ničesar, da bi med delavstvom omilil silno bedo in skrb. Pripravlja pa se s svojimi slepili, da ameriško ljudstvo zopet pridobi za izvolitev Hooverja. In če ne Hooverja, pa naj izvolijo kakega "progressivca", kot sta npr. Roosevelt ali Pinchot. Kakih deset milijonov

Martin Baretincic & Son POGREBNI ZAVOD 324 Broad Street Tel. 1475. JOHNSTOWN, PA.

SLOVENCEM PRIPOROČAMO KAVARNO MERKUR 3551 W. 26th St., CHICAGO, ILL. (V bližini urada SNPJ in Proletarca.) FINA KUHINJA IN POSTREŽBA. KARL GLASER, lastnik.

FENCL'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA 2609 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill. Tel. Crawford 1382. Prietna in okusna domača jedila. Cene zmerno. Postrežba točna.

pri srcu kot pa napredek in mir v JPZS.

Nadaljno besedičenje tega veleuma, da bi lastno glasilu stalo članstvo več kakor 5c je zopet velika laž, katerih se navadno poslužuje za uničenje svojih nasprotnikov. Koliko je Jožetu za bratstvo in slogo v naši organizaciji, in kako veliko oliko si je pridobil, kar je zapustil tiste preklicane socialiste, pač jasno pokazuje njegovo skrbno opazovanje članstva JPZ. Sloga, med katerimi je našel celo "bike", katerih nosove misli ob prvi priliki "zarinkat".

"Krasno", ali ne? Ker vem, da tudi mene šteje med tiste ljubeznjive živali, me torej čaka res slavna bodočnost "z rinko v nosu"!

Predno končam še priporočam bratom in sestram naj pogledajo naše pravila člen 7 v ustavi, s pomočjo katerega lahko podelijo Jožetu tako slovo, da mu bo vzelo vse veselje "rinkat nosove" članom JPZ. Sloga.

Joe Vidmar. Delo kluba št. 1 JSZ Chicago, Ill. — Klub št. 1 ne pozna odmora. V prošli sezoni se je pod okriljem kluba in pevskega zbora "Sava" vršilo devet prireditev. V nedeljo 14. junija smo pomagali na strankinem pikniku in skozi poletje bomo imeli par svojih izletov. Sodelovali bomo pri velikem izletu, ki ga priredi illinoiska-wisconsinska Konferenca v nedeljo 6. sept. v Waukeganu.

Clani in članice kluba se bodo skozi poletje potrudili, da izvrše čim več podrobnega agitacijskega dela.

Prošle seje mladinskega odbora, ki zboruje vsak drugi četrtek, se je udeležilo nad 20 oseb. Ta odsek obeta biti močna opora klubovim aktivnostim. Odsekov tajnik je John Rak.

Prihodnja klubova redna seja se vrši v petek 26. junija ob 8. zvečer v spodnji dvorani S. N. P. J. Člani stavbinskega odbora bodo poročali o svojih poizvedovanjih in pogajanjih glede zgraditve doma JSZ. Poročila bodo zanimava, istotako razprave. Pridite na sejo vsi. Privedite somišljenike, da postanejo člani kluba.—P. O.

"New Leader" angleški socialistični tednik. Izhaja v New Yorku. Naročnina \$2 na leto, \$1 na pol leta. Najboljše urejevanje angleški socialistični list v Ameriki. Mnogo slovenskih delavcev ga čita. Naročite si ga tudi vi. Naročnina za naj sprejema "Proletarec".

Dr. Otis M. Walter ZDRAVNIK IN KIRURG 4002 West 26th Street, CHICAGO, ILL. V uradu od 1 do 6. popoldne, v tork, četrtek in petek od 1. pop. do 8. zvečer. Tel., LAWDALE 4872. V FRANCES WILLARD BOLLINIČNI od 9. do 10. dopoldan ob torkih, četrkih in sobotah.

Anton Zornik HERMINIE, PA. Trgovina z mešanin blagom. Poči in pralni stroji naša posebnost. Tel. Herminie 2221.

Prva Jugoslovanska restavracija DOMAČA KUHINJA Otto and Jerry Miškovsky, lastnika. 4047 W. 26th Street Se priporoča Slovincem v poset

TISKOVINE SLOVENSKA UNIJSKA TISKARNA ATLANTIC PRTG. & PUB. CO. 2656-58 S. Crawford Ave., Chicago, Ill. Tel. Lawndale 2012 A. H. Skubic, preds. — J. F. Korecky taj. V naši tiskarni se tiska "Proletarec".

Pravi prijatelj

V SLABIH ČASIH JE HRANILNA VLOGA V SIGURNI BANKI.

KASPARIAN AMERICAN STATE BANK 1900 BLUE ISLAND AVENUE CHICAGO, ILLINOIS.

Park View Wet Wash Laundry Co. FRANK GRILL, preds. PRVA SLOVENSKA PRALNICA V CHICAGU Naši vozniki pobirajo perilo po vsem mestu, Cicero in Berwynu in dovažajo čistega na dom. DELO JAMČENO. TOČNA POSTREŽBA. Telefoni: Canal 7172-7173 1727-1731 W. 21st St. Chicago, Ill.

Wm. B. PUTZ Cicero's LEADING LARGEST OLDEST Florist Cvetlice in venci za vse slučaje. 5134 W. 25TH ST., CICERO, ILL. Tel.: Cicero 69. Na domu Cicero 2143.

FENCL'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA 2609 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill. Tel. Crawford 1382. Prietna in okusna domača jedila. Cene zmerno. Postrežba točna.

Adam Milkovič:

SUŽNJI KRVI

ROMAN ČUVSTEV IN NAGONOV ČLOVEKA
Vse pravice do penultra in Proletarca pridržuje avtor.

(Nadaljevanje.)

Claparede! je spreletelo gospo Charlotte, ki je že naslednji trenotek dvignila desnico in neslišno zavrtela ključ. Claparede se je ozrl, potem pa se oprezno zmuznil skozi priprta vrata. Brez besede je uprla gospa Charlotte oči v nad njo sklonjeni obraz. Claparede je pokazal z rokami dolžino kakih štiridesetih centimetrov in ji prišepetal:

"Tako dolg nož sem ji porinil skozi srce; kakor opica je zveržila obraz."

"Izborno," je dejala gospa Charlotte in zatajila grozo, ki jo je ob tem trenutku spreletela po vsem životu.

"Na hrbtu," je nadaljeval Claparede, "ji je pogledal za štiri prste in jo tako trdno pribil ob zadnjo steno avtomobila, da se ni mogla niti ganiti, kaj šele prevaliti."

Kadar je Claparede govoril o takih stvarih, se je vedno smehljaj. Pripovedoval je vso strašno zgodbo, kakor da bi jo bil čital v kriminalnem romanu, ne pa sam doživljal pred komaj dvanajstimi urami. Najboljša in najobrambnejša lastnost morilcev je poleg spretnosti vsekakor hladnokrvnost. Komur primanjkuje tega, ta je gotovo izgubljen; zakaj tudi najspretnejše zločince izda čisto le zadržaja in nepravilno ponašanje.

Nato je Claparede govoril in razložil gospe vse trike ki jih je moral v dosego cilja uporabiti ter končno pristavil: "Toliko krvi še nisem nobenemu izpustil."

Skozi okno so že prisijali medli žarki vzhajajočega solnca, ko sta stopila v sosednjo sobo.

"In potem?" so zažarele Charlottine oči v katerih je strast osvete premagala srčna čustva.

"Potem? Hm, očistil sem si roke, se preoblekel in oprezno stopil iz avtomobila, ki je drvel svojo pot..."

"In ste prepričani, da je mrtva?" je vprašala gospa Charlotte in premerila s pogledom sobo, kakor bi se bala, da ne bi razumela stene in mrtve slike na njih izpoved smehljajočega se morilca.

"Brez dvoma," je namrdnil Zelena Riba obraz, "mislim, ako potisnete človeku, pa naj bo kdorkoli nož tako globoko, da mu na hrbtu izstopi, hm, mislim, da ne bo več tlačil zemlje."

"Mislim, da tudi ne bo več onesrečevala ljudi," je stisnila Charlotte pesti.

Tako sta govorila in z zadoščenjem gledala v duhu kronan uspeh započete dela. Preden je gospod Claparede odšel, je stopila Charlotte k ročni blagajni in štela.

"Izvolite prosim," se je nasmejala, in položila na mizo kup bankovcev. "Danes polovico, o prvi priliki ostalo." Claparede je pograbil denar in pristavil: "Sedaj moram takoj na posel, zvedel sem že v jutru nekaj novega. Iz ministrstva se je vrnila na policijski urad moja prošnja."

"In?"

"Hm, sprejet sem v službo, kot policijski nadzornik. Sprehajal se bom odslej po ulicah kot mož postave, pravice in poštenosti, haha."

"Sijajno!"

"Seveda, za dober denar bom še vedno spravljal koga med okostnjake."

"Jako dobro," je pritrdjevala gospa Charlotte, "sedaj bo vsak sum izključen."

O tem nisem še prav nič podvomil," je dejal Claparede in prosil gospo, naj mu očisti obleko. Med tem si je uravnal polizane lase in si potresel obraz z dišečim pudrom.

Ko je stopil na ulico, si je gospa Charlotte mela roke in se smehljala izda zavese. Zelena riba se je izgubila med številnimi kmeticami, ki so drvele z vozički in brez njih na jutranji trg.

Nekaj tednov po tem dogodku je sprejela gospa Charlotte nenavadnega gosta. Star menih iz dolge brado, zavil v haljo je potrkal na njena vrata. V prvem hipu je šinila gospe Charlotti v glavo kri. Bila je prepričana, da stoji pred njo uganka, katere rešitev je izsledovalec umora. S plašnimi, nezaupljivimi očmi je vprašala pobožnega moža, kakšen je namen njegovega prihoda. Mož je privzdignil za nekaj prstov višine malo čepico in v drobnih besedah izročil gospe belo pismo. Gospa Charlotte je takoj spoznala odkod to pismo. Ko je prečitala vrstice, so ji zažarele oči v radostnem plamenu, ki je namah zamoril nezaupanje v pobožnega moža. Podala mu je roko in ga vodila v sobo. Njegove oči so živo begale po predmetih, se širile in krčile.

"Kdaj vam je izročil to pismo?"

"Dvakrat so zvonili večerni zvonovi k molitvi od onega časa," je odgovoril menih.

"In kaj vam je povedal?"

"No, govorila sva mnogo," je pričel menih. "Povedal mi je med drugim, da je nesrečen. Da ima soprogo z imenom Charlotte, da je pobegnul z drugo in sedaj? Pobegnula mu je, on je spoznal, da je grešil zoper božjo zapoved in videl sem hudo mu je..."

"Kako?" je zategnila Charlotte. "Ona mu je pobegnila?"

"Da," se je zgani menih, "kaj ničesar ne veste?"

Gospa Charlotte je umolknila. Natočila je

tujcu sladkega likerja in pogledovala v njegove žive, skoro mladeniške oči. Potem je ponovno razvila beli popisani papir in razmišljala. Je-li mogoče, da je pisel te vrstice on? On, moj Leander? Morda je le past? Ako je pisal, da mu torej odpustim? Odpustiti človeku, katerega se ljubi...

Stari menih si je pogladil brado. Gospa Charlotte je obvisela s pogledom na njej in povsila oči. Tedaj je zapel v bližnjem zvoniku zvon. Menih je dvignil križ, ki mu je visel ob boku, se zazrl vanj in polglasno molil. Gospa Charlotte ni bila nikoli prijateljica molitve, vendar je tokrat zvesto momljala za menihom, se križala in obračala pobožno oči od črne brade pred seboj, tja do zadnjega dimnika, ki je štrlel iznad hiš.

"Odkod prihajate?" ga je z blagim glasom nagovorila Charlotte po molitvi.

"Od juga," je stegnil roko menih. "Zbiram stare umetnine samostanov."

"In kje domuje vaš red?"

"Moj red? Povsod je doma," je odvrnil menih. "Kjerkoli je Bog, tam smo mi. Naših mož, sejalcev dobrega semena ne manjka nikjer pod solncem; le zemlja na kateri seje mo ni povsod enako rodovitna."

"Kje?", je pretrgala pogovor gospa Charlotte, "se je nahajal moj soprog, ko vam je izročal to pismo?"

"V kavarni. Slučaj je nanesel, da sem prisel sedel k njegovi mizi," je tolmačil menih. "On je odkritosrčen človek. Videl je v meni svojega izpovednika; tolažil sem ga po načelih prave vere, to je z Bogom in srečnim življenjem njegove duše onstran groba..."

Nastal je molk. Gospa Charlotte se ni utegnila znajti v položaju. Tujec je postal zanjo v tem trenutku zopet nerazrešljiv vozle.

Tedaj je segel menih v žep in potegnil ž njega še drugo pismo.

"Kako?" se je še bolj vznemirila Charlotte. "Vi iščete gospoda Moverja Majolly?"

"Da, da," je odvrnil menih in strštel z glavom. "Tu stanuje nekje v tem mestu. Vaš soprog mi je dejal, naj se obrnem do vas, da mi..."

"Da vam pomorem najti njegovo stanovanje? In — čemu iščete njega?" je zastavila začudena vprašanje.

"Njega?" je ponovil menih, "no, stvar je popolnoma enostavna. Blizu našega samostana se dviga poslopje nekega trgovca z bombazem. Ko je mož doznal, da potujem skozi te kraje, mi je izročil to pismo, naj ga lastno-ročno izročim naslovljencu v roke. Kakor mi je pripovedoval, mu dolguje ta trgovec tu v tem mestu večjo svoto denarja."

"In?"

"I no, pravil mi je, da mu je že mnogokrat pisal, a so se pisma vračala s pripombo, da ga ni doma."

Gospa Charlotte je malo pomislila nato pa dvignila oči. "Mogoče bi tudi meni lahko neli malo sporočilo tja?"

Menih je pritrdil z glavo in besedo. Med tem ko je odhitela gospa Charlotte k pisalni mizi, si je menih še natančneje ogledal stanovanje, potem pa si popravil haljo, ki mu je bila nerodno obvisela na stolu. Nato je prekrizal roke k molitvi in molil obrnjen proti križu, ki ga je pravkar ujel z očmi v kotu.

Ko se je gospa Charlotte vrnila iz sosednje sobe, je vrgel stari menih v njo mil pogled. "Ali je gospod Mover Majolly sam v stanovanju?"

"Čemu vas zanima to?" se je znova vznemirila ona.

"Imam sporočilo," je nekako v zadregi pojasnjeval menih, "da izročim pismo prav v njegove roke in če le mogoče tako, da ne vidijo drugi — menda ima precej dolga," je dodal bolj sam zase.

"Ne," je odgovorila kratko gospa in natočila pobožnemu možu ponovno sladko tekočino.

"Nego? Služkinja, sobarica, kuharica..."

"Ha, ha," je bušnila v smeh Charlotte ko je starec tako hitro izblebetal te besede. "Ne, tam je, da vam povem," se mu je približala prav do brade. "Tam je njegova nova ljubljanka, neka cirkuška plesalka."

"Tako? Cirkuška plesalka?"

"Da."

"In onadva živita skupno brez svetega zakonca?"

"Da, tako nekako," je nagnila Charlotte časo opojne pijače.

"O grešniki! Gorje jim; Bog moj odpusti mi, da moram v tako hišo!" Menih je tedaj sklenil roke in poljubil križ, ki mu je bingljal ob stegnu.

"Moram oditi," je dejal, "moja pot je dolga in trnjeva."

Gospa Charlotte mu je pojasnila kje in kod naj hodi, da doseže Moverjevo stanovanje. Prav tedaj je zapel v predsobi zvonec.

Po nekaj trenutkih je predstavila gospa Charlotte menihu lepega, visokega gospoda v lepi uniformi.

"Gospod Claparede," se je malo kesneje nasmejala, ta kraj vam sijajno pristojna."

(Dalje prihodnjič.)

Ali citate redno "Proletarca", ki je najboljši slovenski delavski tednik?

JOŽE KRANJC:

Bog, človek in zajec

Spočetka je bil Bog sila prijazen. Večkrat je prišel k temu ali onemu na obisk, prijetno se je razgovarjal, izpil čašo čaja ali limonade, zadovoljivo je potrepil svojega gostitelja po rami, češ: — Tako, tako... pa je odšel v svoje palače in se je ljubeznjivo nasmehnil svojim hlapcem in deklam. In vse bi bilo lepo in prav, če bi nekoč eden izmed njegovih hlapcev, preden je šel spat, ne šel od tovariša do tovariša in jim šepetal v uho zapeljive besede: —Kaj se to pravi? Zakaj smo hlapci in dekle, ki garamo od

jutra do večera, naš gospodar pa hodi na obiske. Kaj, je že res, da je prijazen, saj je lahko, vsega ima dovolj. Ne, to ne gre, kako bo pa na našo starost? Ko je Bog to slišal, se je ujezil, prvič v svojem življenju. Kaj takega! Navaden hlapec se repenč in hujska, ko mu ničesar ne manjka in mu je prav večeraj povišal plačo. O, seveda, uporništvu naj redi na svojih prsih, kajpada! Dolgo je premišljal, kaj naj stori, nazadnje pa je vstal in pri tisti priči napodil od sebe vse, ki so grešili v mislih. Vrgel jih je

iz palač in staj in hlevov in tako so se vsi ti zlobni in pregrešni razkropili po svetu in pohujšali še druge ljudi.

Od takrat je bil Bog previdev. Zapri se je v svoje sobane, nikogar ni sprejel, le iz okna in stolpu je opazoval življenje na zemlji in kar hudo mu je bilo, ko je videl čudne stvari, ki so jih uganjali ljudje, delo njegovih rok. Začeli so se so vražiti med seboj, kradli so, množili so se, ne da bi upoštevali sorodniško kri, ta je imel po deset, drugi po dvajset žena in še par ljubic skrivaj, figove liste so zavrghli, groza, v največjem grehu so se smejali, nekdo pa je celo svojega gospodarja klical na korajžo.

— Jej, jej, je zastokal včasih Bog, le kaj je nastalo iz teh živalic na dveh nogah! Drugi zverine, ki nimajo niti razvite pameti, so, kakor so bile. Petelin ima svojo družino, nikdar ne skoči čez plot, levinja poljubuje svoje mladiče — le ta ubogi, zlobni človek, na, kaj takega! In ni prav vedel, kaj bi storil. Pogladil se je po sivih laseh, ko so mu padali v srebrnih kodrih na ramena in razmišljal, kako bi najbolje ljudem povedal, da nič kaj več ne mara zanj. Morda, je omenil, bodo potem, ko jim to povem, spoznali svoje grehe, padli v prah na oba kolena in me prosili odpuščanja. Pa bom spet prišel k njim in mi bo ta ali ona gospodinja namazala kruh z maslom in mi dala kislega mleka.

Pozna noč je že bila, ko se mu je razvedril obraz. Podrsal je z dlanko ob dan, se nasmešnil, potem pa se je vlegel v posteljo in sladko zaspal.

Drugo jutro je na vse zgodaj razposlal svoje glasnike po vsem svetu. Z ogromnimi posodami, polnimi lepiva, so hodili od vasi do vasi, od gozda do gozda, preko polj in dobav, v hribe in doline in so lepili povsod velike razglase, tiskane na vpijočem rumenem papirju tako-le:

Razglas!
Vse živali, ki so količkaj nezadovoljne s samimi seboj, vabim jutri na veliki zbor pred svojo palačo. Upošteval bom vse želje, ubogal vsak nasvet, uslišal vsakogar.
Pridite, ki bi radi izboljšanja.
Ljudje so to čitali. Pa so za-

John Metelko, O. D.
Preiščemo oči in določimo očala
6417 St. Clair Ave.,
CLEVELAND, O.

VINKO ARBANAS
1320 W. 18th St., Chicago, Ill.
Telefon Canal 4346.
SLOVENSKO-HRVATSKA
TRGOVINA CVETLIC.
Sveže cvetlice za pisan, svadbo, pogrebe itd.

**Waterloo Dry
Cleaning Co.**
COLLINWOOD, O.
Frank Trebec,
lastnik
Tudi mi, Hrvani in Slovenci, smo
moški in ženske obleke
15805 Waterloo Rd.
Tel. Kenmore 1278

**UGODNA
MESEČNA ODPLAČILA
The Peoples Gas Light
and Coke Company**
Michigan Ave., at Adams St.
in v sledečih podružnicah
1520 Milwaukee Ave. 4829 S. Ashland Ave.
4520 Broadway 12 W. 36th St.
1639 Irving Pl. Blvd. 546 W. 63rd St.
1008 Larrabee St. 7439 Cottage Grove
3315 N. Marshall Ave. 8933 Commercial
2142 W. Madison St. Ave.
11031 S. Michigan Ave.

OGLAŠEVALCE V PROLETARCU
vam priporočamo v naklonjenost.
Ako vam lahko postrežejo enako
dobro kakor drugje, zaslužijo, da
jih patronizirate! Povejte jim,
da vas veseli,
ker oglašajo v Proletarcu

LEPE IN "KORAJŽNE" ŽENSKE

Na sliki je Amerikanka Charlotte Nixon-Nirdlinger, ki je v Nici ubila svojega moža. Fotografirana je bila pred poroto v Nici. Pravi, da je izvršila umor v silobranu. Njen zagovornik je doprinesel dokazne in porota jo je oprostil. Doma je iz St. Louisa, Mo., kjer je pred par leti v kontestu lepotic dobila tital "Miss St. Louis". Lani je bila pred poroto radi enakega dejanja bivia "Miss Mexico" in oproščena.

Imenik zastopnikov "Proletarca"

- CANADA.**
East Windsor: George Matesich.
Clifton: Jacob Tomec.
Canonsburg-Strabane: Marko Te-kavc, John Terčelj, Louis Bartol.
Cliff Mine: Frank Bogataj.
Cuddy: John Jenko.
Darragh: Andy Bertl.
Delmont: J. Paulich.
Dunlo: Anton Poje.
Export: Jos. Britz.
Farrell: Joseph Kramar.
Forest City: Frank Rataic, Tony Zaitz.
Greensboro: Tony Zupančič.
Hendersonville: Albin Karničnik.
Hermine: Anton Zornik.
Holtsopple: Tony Stražisar.
Homer City: Jos. Jereb.
Jerome: J. Tursich.
Imperial: Frank Auguštin.
Johnstown in okolica: Andrew Vi-drich, J. Kobal, Ilja Bubalo.
Krayn: Louis Sterle.
Larrobe: John in Mary Fradel.
Lawrence: Louis Britz.
Library: Nick Triller.
Lloydell: Ant. Zalar, Frank Sustar-sich.
Luzerne: John Matičič.
Midway: Anna Nagel.
McIntyre: Vincent Yaksetich.
McDonald: Frank Pustovrh.
Monaca: Stephen Ogrizek.
Nanticoke: Frank Kovach in Henrik Pečarič.
Sygan: Frank Ursitz, ml.
Park Hill-Conemaugh: Frank Pod-boy, Adolf Krašna.
Pittsburgh: John Ban, Jos. Hrvat-in.
Renton: Anton Bogataj.
Rockingham: Martin Zalar.
Tire Hill: M. Krasovetz.
St. Michael: Frank Bizjak.
Throop: John Oreshek.
Vanding: Jos. Čebular.
W. Newton: Jos. Zorko.
Willcock: John Kopenik.
Yukon: Jos. Robich, Matt Jaklich.
- UTAH.**
Helpor in okolica: John Zupaneč.
Wattis: P. Zmrzlikar.
- W. VIRGINIA.**
Pierce: Frank Polanc.
Star City: Lawrence Selak.
- WISCONSIN.**
Kenosha: Frank Žerovec.
Milwaukee: Jacob Rozic, Jos. Vidmar, John Obluck.
Sheldon: Ignac Kolar.
Sheboygan: Fr. Stih, Fr. Nagode, Leo Milostnik.
Willard: Mike Krulc.
West Allis: Jos. Radelj, Mary Musich.
- WYOMING.**
Superior: Louis Tlaker.
Rock Springs: Mrs. J. Jereb, John Jereb.
Sublet: John H. Krzianik.
Ako želi kdo prevzeti zastopstvo za nabiranje naročnikov Proletarca, prodajati Am. družinski koledar, brošure in knjige, naj piše upravništvo, ki bo poslalo potrebne listine in informacije. Na tu probne zastop-nike apeliramo, naj skušajo ob vsaki ugodni priliki pridobivati naročnike temu listu. Pravzaprav je dolžnost vsakega slovenskega zavednega del-avca agitirati za njegovo glasilo Proletarca.
Ako je ime kakega zastopnika iz-puščeno, naj nam sporoči, pa bomo imenik radevolje popravili.
- INDIANA.**
East Windsor: George Matesich.
Clifton: Jacob Tomec.
Canonsburg-Strabane: Marko Te-kavc, John Terčelj, Louis Bartol.
Cliff Mine: Frank Bogataj.
Cuddy: John Jenko.
Darragh: Andy Bertl.
Delmont: J. Paulich.
Dunlo: Anton Poje.
Export: Jos. Britz.
Farrell: Joseph Kramar.
Forest City: Frank Rataic, Tony Zaitz.
Greensboro: Tony Zupančič.
Hendersonville: Albin Karničnik.
Hermine: Anton Zornik.
Holtsopple: Tony Stražisar.
Homer City: Jos. Jereb.
Jerome: J. Tursich.
Imperial: Frank Auguštin.
Johnstown in okolica: Andrew Vi-drich, J. Kobal, Ilja Bubalo.
Krayn: Louis Sterle.
Larrobe: John in Mary Fradel.
Lawrence: Louis Britz.
Library: Nick Triller.
Lloydell: Ant. Zalar, Frank Sustar-sich.
Luzerne: John Matičič.
Midway: Anna Nagel.
McIntyre: Vincent Yaksetich.
McDonald: Frank Pustovrh.
Monaca: Stephen Ogrizek.
Nanticoke: Frank Kovach in Henrik Pečarič.
Sygan: Frank Ursitz, ml.
Park Hill-Conemaugh: Frank Pod-boy, Adolf Krašna.
Pittsburgh: John Ban, Jos. Hrvat-in.
Renton: Anton Bogataj.
Rockingham: Martin Zalar.
Tire Hill: M. Krasovetz.
St. Michael: Frank Bizjak.
Throop: John Oreshek.
Vanding: Jos. Čebular.
W. Newton: Jos. Zorko.
Willcock: John Kopenik.
Yukon: Jos. Robich, Matt Jaklich.
- INDIANAPOLIS.** Jos. Golob, Frank Skufca.
UNIVERSAL: Vinc. Verhovnik.
- KANSAS.**
Arma: Martin Gorenc, Anton Su-lar.
Gross: John Kunstelj, John Sular.
Mulberry: Joseph Pillich.
West Mineral: John Maroit.
- MICHIGAN.**
Detroit: R. Potočnik, Jos. Klarich, Peter Kisovec Peter Benedict, Joe Anžiček, Frank Cesač, John Zornik.
- MINNESOTA.**
Buhl: Max Martz.
Chisholm: Frank Klun.
Duluth: John Kobl.
Ely: John Teran.
Crosby: Fr. Novak.
- MONTANA.**
Klein: A. Miklič.
Red Lodge: K. Erznožnik.
- NEW MEXICO.**
Raton: J. Kopriva.
- NEW YORK.**
Gowanda: James Dekleova.
Little Falls: Frank Gregorin, Fr. Petaus.
Seward: Frank Žagar.
- OHIO.**
Akron: John Stanovec, Leo Bregar.
Bridgeport: Jos. Snoy.
Barberdon: John Jankovich.
Cleveland: John Krebelj, Anton Jankovich, Karl Trinastic.
Collinwood: Frank Barbič in Louis Zgonik.
Connellaut: Joseph Sedmak.
Girard: John Kosin, John Tancek, Anton Dobrovolc.
Glencoe: Albina Kravanja.
Kenmore: Joseph Jereb.
Lisbon: J. Bergant.
Maynard: Andy Zlatoner.
Powhatan Point: Antor Vehar.
Newburgh: Peter Segullin, Jos. Lever.
Niles: John Plahtar.
Warren: Eugene Mikuš, Fr. Modic.
- PENNSYLVANIA.**
Acosta: Geo. Kristell.
Aliquippa: Geo. Smrekar.
Ambridge: Martin Habich.
Bon Air: Peter Bukovec.
Bradcock: John Rednak.
Bridgeville: Joseph Tome.

mahnili z rokami in se smejali ljubodneži sami sebi, češ, dela nima pa razglaš take stvari. Kakšno pravico naj zahtevajo živali? Njihova pravica je služiti nam ljudem. Za nas so, kaj piše o nasvetih in željah.

Tudi živali so prebrale te besede. Lev je pokimal z glavom, nekoliko pomislil, potem pa je rekel svoji ženi: — Saj nama ničesar ne manjka! In sta se izgubila v džunglo. Tiger je poskočil, široko zazijal in se nasmehnil: — Hvala bogu, nimam nobene želje za enkrat. Petelin je zakikirikal in se po-željivo zagledal v črke, pa je opazil svojo najmlajšo ženo. zamahnil je s peroti in se po-ganjal vobče okrog trepetajo-čega telesa svoje ljubice. Ronj je pri ovsu sproti pozabljal, kaj bere. In tako so brale skoro vse živali, pa se je vsaka bala, da ji bo še slabše, kaj bi si pre-birale, so si mislile, bodimo kot smo.

Le zajec dolgouhi, ki je ve-nomer trepetal v grmovju in se tresel strahu pred vsakim šu-mom, se je počahljaj za ušesom in zavzdihnil: — čast in hvala Bogu. Grem. Naj me reši strahu, da naj mi, da bom jaz strah in trepet vsemu svetu. In se je napolil v dolgih skokih skozi gozdove in čez poljane in je drugega dne proti jutru pri-tekkel pred palačo gospodarje-vo..

(Konec prihodnjič.)

**\$5 JE PRVI
OBROK
PA IMATE
AUTOMATIČNO NAPRAVO
KI VAM DA
vročo
VODO**

Obrnete pipo, pa natočite vročo vodo kadarkoli jo rabite. Do te udobnosti vam pripomore vodni kotel, ki ga avtomatično greje plin.

Oglejte si te najnovejše ogreval-nike v izločbah naših podruž-nic. Cene dosegljive vsakemu.

**UGODNA
MESEČNA ODPLAČILA
The Peoples Gas Light
and Coke Company**
Michigan Ave., at Adams St.
in v sledečih podružnicah
1520 Milwaukee Ave. 4829 S. Ashland Ave.
4520 Broadway 12 W. 36th St.
1639 Irving Pl. Blvd. 546 W. 63rd St.
1008 Larrabee St. 7439 Cottage Grove
3315 N. Marshall Ave. 8933 Commercial
2142 W. Madison St. Ave.
11031 S. Michigan Ave.

OGLAŠEVALCE V PROLETARCU
vam priporočamo v naklonjenost.
Ako vam lahko postrežejo enako
dobro kakor drugje, zaslužijo, da
jih patronizirate! Povejte jim,
da vas veseli,
ker oglašajo v Proletarcu

Piknik kluba št. 31 JSZ.
 Imperial, Pa. — Klub št. 31 JSZ. priredi piknik dne 5. julija na Val. Raspetovi farmi. Občinstvo tu in v sosednjih naselbinah je prošeno, da si ta datum rezervira za obisk tega izleta. Klub bo poskrbel, da boste s postrežbo in zabavo popolnoma zadovoljni. Poset od strani članstva klubov in društev bomo enako prijateljsko vračali ob priliki njihovih prireditiv.—Frank Augustin.

Članstvu kluba št. 114 JSZ
 Detroit, Mich. — Redne seje kluba št. 114 JSZ. se bodo do jeseni vršile vsako četrto soboto v mesecu ob 8. zvečer na 116 Six Mile Rd. Prihodnja redna seja bo v soboto 27. junija ob 8. zvečer. Ker bo ta seja zelo važna, se pričakuje vse člane in članice.
 Peter Kisovec, tajnik.

Adlerjeva študija o načrtih za spremenitev koledarja
 Tiskovni biro delavske-socialistične internacionale s sedežem v Zurichu, Švica, je razposlal v raznih jezikih svetovnemu delavskemu tisku obširno študijo o načrtih za spremenitev koledarja. Priredil jo je tajnik Internacionale dr. Friedrich Adler. V nji je pojasnjen med drugimi tudi načrt, ki ga je priredil za spremenitev koledarja Frank S. Tauchar. Adlerjev članek je velike informativne vrednosti.

Legalno ropanje
 V Chicagu je v dobrem tednu meseca junija zaprlo vrata okrog 30 bank, katere imajo skupno nad \$40,000,000 vlag. Od tega dobe vlagatelji v teku tredi do pet let od 20 do 50 odstotkov, "če bo vso vse posesti". Vzlic tem tativnam ni nihče aretiran; kvečjemu kak re-

vez, "ker straši ljudi o šibkosti bank". Obdolže ga, da je komunist in zahtevajo od njega kar \$25,000 poročstva. Če bi država in federalna vlada res nadzorovala bančni sistem v smislu varnosti vlog, kakor so trdili oglašci, ne bi bilo teh plovov, ki tepejo najbolj najrevnejše vlagatelje. Ampak "vrana vrani oči ne izkljuje".

Reno v nevarnosti
 Meseca maja je bilo v mestecu Reno, v Nevadi dovoljenih 331 razporok zakoncem, ki so se v Reno priselili iz drugih držav edino z namenom, da jim lahke postavte te države pripomorejo do svobode.

Tožbene procese za razporoke spreminjajo v Zed. državah v nekaj raket, ki naj donša dohodke mestom in predvsem advokatom. Kadar vloži tožbo za razporoko kaka "socialno" prominentna oseba, se drenjajo okoli reporterji in skušajo najti za duševno hrano čitateljem pikantnosti; če jih ni, se jih izmišljujejo, ker take reči ljudje radi čitajo. Kakor marsikaj drugega, je treba tudi vprašanje razporok potegniti iz rok koruptnih sodnikov, degeneriranega časopisja in tatiske advokatske profesije. Sovjetska Rusija je to storila z velikih uspehom.

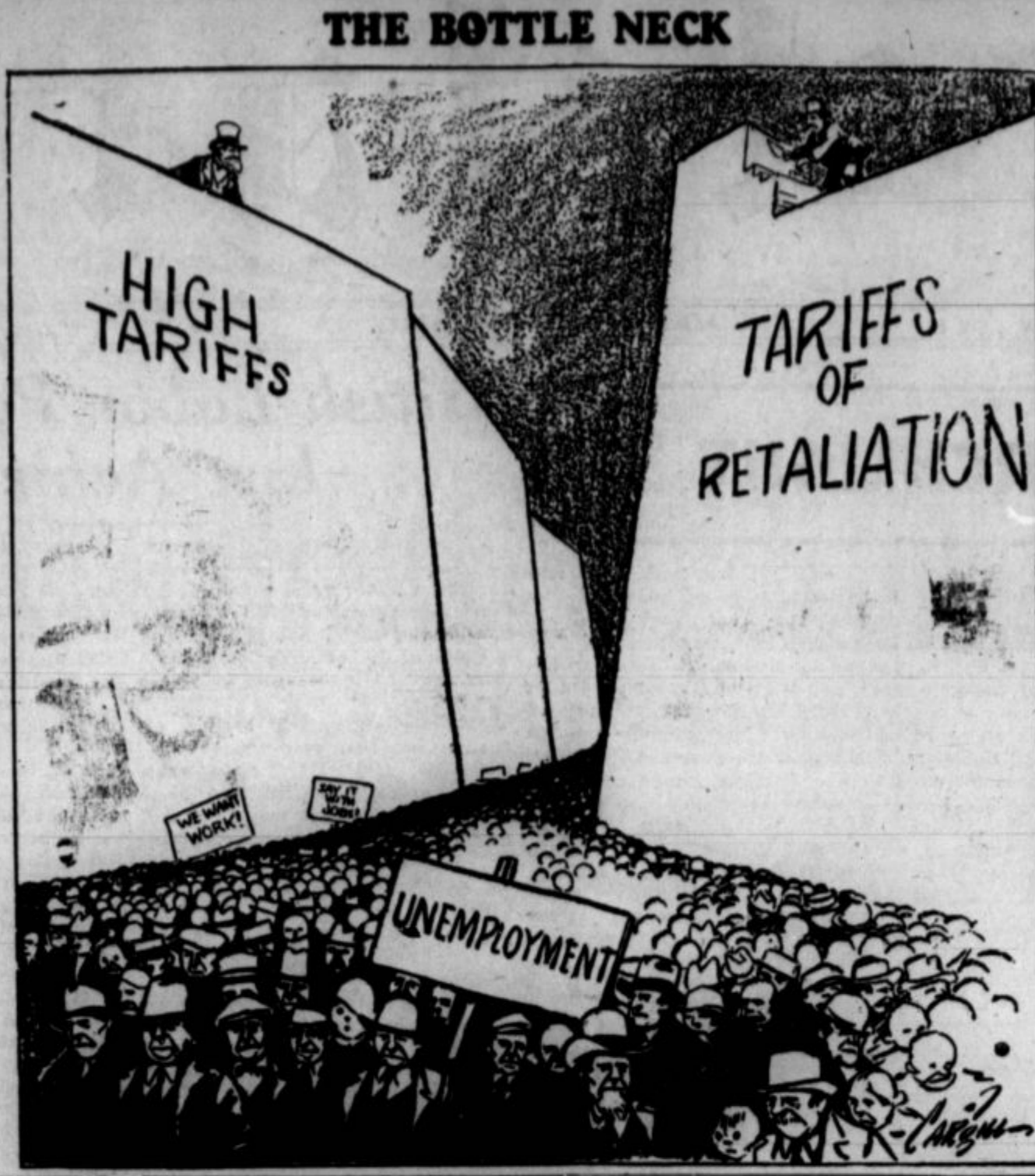
Srečna država
 V Tennesseeju so ljudje še vedno ustvarjeni po božji podobi in v nobenem sorodstvu z opico. Tako pravi postava, radi katere je bilo že mnogo vika in krika na sodiščih, shodih in v časopisju. Dne 10. junija so poslanci te srečne države imeli pred seboj predlog, ki je določal, da se postava, ki za brani v solah pouk o evoluciji, ukine. Drug za drugim so vstajali ljudski zastopniki in svečano odklanjali sorodstvo z opico. Njihova zahteva je, da ostanejo v sorodstvu božjem. Z veliko večino so se odrekli opičji zlahti.

Račun razpečanih znak J. S. Z.

za mesec februar 1931.						
Država in mesto	Redne	Dual.	Izjem.	Letne	Mesečni Konv. fond	Skupaj
				prispeljki	J. S. Z.	
ILLINOIS:						
Oglesby	2	13	—	—	\$ 5.15	\$ 6.65
Springfield	8	2	—	—	3.10	4.10
Virden	4	—	—	—	1.20	1.60
Chicago št. 1	88	6	—	—	28.50	37.90
INDIANA:						
Clinton	1	2	—	—	1.00	1.30
MICHIGAN:						
Detroit št. 114	—	24	24	—	8.40	10.80
Detroit št. 115	—	—	—	1	1.00	1.00
NEW YORK:						
Members at large	—	12	—	—	4.20	5.40
OHIO:						
Powhatan Point	6	6	—	—	3.90	5.10
Newburgh	4	1	—	—	1.55	2.05
Glencoe	1	3	—	—	1.35	1.75
Girard	—	10	—	—	3.50	4.50
Cleveland	—	25	—	—	8.75	11.25
Power Point	—	3	—	—	1.05	1.35
Bridgeport	3	3	8	—	1.95	2.55
Colliswood	10	5	—	—	4.75	6.25
PENNSYLVANIA:						
Moon Run	6	—	3	—	1.80	2.40
Hermine	6	1	—	—	2.15	2.85
Imperial	1	8	—	—	3.10	4.00
Forest City	6	4	—	—	3.25	4.20
Canonsburg	5	1	—	—	1.85	2.45
Conemaugh	—	10	9	—	3.50	4.50
Latrobe	1	4	—	—	1.70	2.20
Burgettstown	6	2	—	—	2.50	3.30
WISCONSIN:						
Sheboygan	10	10	—	—	6.50	8.50
Skupaj	168	155	44	1	\$106.65	\$137.95

za mesec marc 1931.						
Država in mesto	Redne	Dual.	Izjem.	Letne	Mesečni Konv. fond	Skupaj
					J. S. Z.	
ILLINOIS:						
Springfield	8	2	—	—	\$ 3.10	\$ 4.10
Oglesby	2	14	—	—	5.50	7.10
La Salle	8	8	—	—	5.20	6.80
Chicago št. 1	80	10	20	5	32.50	41.50
INDIANA:						
Clinton	1	2	—	—	1.00	1.30
KANSAS:						
Arma	4	4	—	—	2.60	3.40
MICHIGAN:						
Detroit št. 114	—	10	—	5	8.50	9.50
OHIO:						
Piney Fork	7	3	—	—	3.15	4.45
Powhatan Point	6	6	—	—	3.90	5.10
Cleveland	91	68	20	—	51.10	67.00
Newburgh	6	1	—	—	2.15	2.85
Girard	20	—	—	—	6.00	8.00
Power Point	—	3	—	—	1.05	1.35
Bridgeport	3	3	6	—	2.65	3.45
Colliswood	10	5	—	—	4.75	6.25
Member at large	15	—	—	—	4.50	6.00
PENNSYLVANIA:						
Imperial	—	16	4	5	10.60	12.20
Hermine	6	1	—	—	2.15	2.85
Moon Run	5	—	5	—	1.50	2.00
Latrobe	1	4	—	—	1.70	2.20
Forest City	5	5	—	—	3.25	4.25
Conemaugh	20	—	—	—	6.00	8.00
Canonsburg	11	1	—	—	3.65	4.85
Krayn	4	4	—	—	2.60	3.40
WISCONSIN:						
Sheboygan	15	15	—	—	9.75	12.75
West Allis	5	—	—	—	1.50	2.00
Milwaukee	23	—	—	—	6.90	9.10
WYOMING:						
Sublet	3	1	—	—	1.25	1.65
Skupaj	369	188	65	15	\$188.50	\$244.30

Tajništvo J. S. Z.

Reports and Comments

Richard's Game

A master fourflusher is Richard. One that can tell everything about everybody else. A person who evades the real issue when he is challenged. From his many shameful documents one can depict that he is terribly jealous. He worships his abuses like only men of his profession are capable of doing.

In this controversy the question was not whether Molek or Godina or Zeitz or Lotrich did what Richard claims. Not at all. Richard had to counter charge in order to evade the issue which charged Richard with endorsing the Hoover, Thompson, Crowe and other grafting republican politicians. He tells you of his sympathies for Socialism and the Farmer-Labor Party but that again is only camouflage and typical of what his profession has taught him.

One would imply from Richard's "An investigation of his (Lotrich's) activities in the Slovenian Camp of the MWA will reveal that he is no angel", that there was something wrong. If Richard intended it to mean that, he is telling a gross lie. My every effort in the Woodman was an honorable one, even if I never possessed those angel wings of Richard's—thank goodness.

"Is this the same Lotrich who under the name of Andrew Lotrich endorsed the republican candidate Thompson for Mayor in the last election?" Richard asks. The lawyer knows well enough that it is not, but he must insinuate. That's the game of all these fourflushers. The game is to get the people demoralized. But more than that Richard should know who his colleagues are. Didn't Richard endorse Thompson? I reject every insinuation of his and furthermore consider him a great fourflusher, fabricator and falsifier.

Donald J. Lotrich.

Is Industrial Depression a "Myth"?

This being my first contribution to "Proletarec" I take pleasure in giving its readers some views on how the capitalists see the present industrial depression supported by some well known organization dealing in statistics.

While perusing over a well known magazine dealing with business conditions I ran across an article which would give us the impression that there is absolutely nothing wrong in this "great, free country"; that our system is in a first class condition and is absolutely faultless and every

Publicity Should Not Be the Aim

Sometime ago a group of communists started on a hunger march from Detroit to the Capitol City, Ann Arbor, Michigan, by way of trucks. If it really were a true and sensible hunger march, many thousands of the poor unemployed would have enlisted. But this was different. I'll call them what the leader and organizer of this group called themselves, "Publicity Seekers".

It's ridiculous that those supposed to be hunger marchers came out openly and stated that all they wanted was publicity. Will that clothe anyone? Will it employ, feed or shelter the poor?

When they came to Ann Arbor they were met by the city police and escorted to the ball park where they spent the night. It was interesting to note that the ladies included were loyal to their party and that their good efforts have gone to waste.

In the morning Governor Brucker sent them a message stating that he wished to confer with their committee. The communists' reply was, "Meet us all or none." The result was none.

Why didn't they present their plans to relieve the suffering by a committee of three men? No, that wouldn't do. But the leader replied, "What we wanted was publicity and

women and earnings through dividends to the amount of \$4,500,000,000.

"Nineteen hundred and thirty saw to it that expenses of the living did not exceed income as evidenced by hundreds of millions of dollars increased in the saving banks and eighteen and a half billions of new life insurance.

"Nineteen hundred and thirty added one million in population to our consuming public—a city the size of Cleveland, Ohio. With all its faults 1930 furnished a national market place where goods, service and labor were exchanged to the extent of 100 billion dollars and the returns are not all in yet.

"One would think from the wailing that we had been wiped out by a terrible catastrophe of Nature—a Noah's flood or a shifting of the Gulf Stream, or by dreadful holocaust. Yet we are all here. The stores are still open. The trains are running. You can get that number on the telephone. The traffic is still lively. Movie houses are no nearer seating all their customers. Children are what they always were. Young folks are getting married. Preachers thunder against the laxity of the age. Amos and Andy are still in business. Doctors and dentists make appointments weeks ahead. Lawyers' briefs are just as long. Hardy commuters make the 8:15 in less than nothing flat.

"If these commonplace signs of "life as usual" betoken national instability, then there is a public menace in the familiar warning: **Danger! Men at Work!**

After reading the above, it would appear that this talk about our industrial depression is purely a myth and that we are suffering from self-deception. In my opinion, if they would take pains in procuring statistics dealing with human miseries, instead of a few successes, they would have given us a story that we all could believe, for, we all have experiences of that sort at the present time. And living in this environment does not convince us of the much talked of Prosperity, Satisfaction and Freedom!

Anton Turk, Johnstown, Pa.

Change of Meeting Date

The members of the English Division of club No. 5 JSF, Johnstown, Pa., are notified that, during the summer months our meetings will be held every fourth Thursday of the month, at seven thirty. Our next meeting night will be held Thursday June 25. Let us see a good number of members present and also some new prospects.

Champion Movie Fan

The United States has more moving picture theaters than any country in the world, and almost as many as the whole of Europe.

Throughout the world there were 62,365 theaters on Jan. 1, and of these 22,730 were in this country, according to the department of commerce. This is a gain of 9 per cent over last year.

Europe has 28,454 theaters, and Latin-America 4,954.

There are 19,984 sound theaters in the world, with 12,500 in the United States.—Labor.

If all of the advice to farmers was printed in one book, it would be a handy thing to start fires with.

Russia Is News

By OSCAR AMERINGER.

Am I writing too much about Russia, folks? If so, I'm awfully sorry but I can't help it. Russia is news. And whether it's good news or bad news, or good news to some and bad news to others makes no difference. It's news.

Of course, like all right-minded people, I wish the Bolsheviks wouldn't handle political dissenters so roughly. As far as my religion beliefs are concerned, they are nothing in particular to brag about from the theological viewpoint. At the same time, I believe that every human being has an inherent right to go to heaven or the other place, any way it suits him. All the objection I ever had against the good people is that they are too prone to prescribing roads for other folks. Or worse still, are trying to drag us sinners up the golden stairs by our forelocks. And feeling that way, it would please me greatly if the two million dictators who are ram-rodding Russia would let the old folks have their ikons and rely more on time, events, and enlightenment to straighten out the young licks.

But with all that Russia is news. Big news. The biggest news since the beginning of record history. It's so big that if all the exciting news items covering the Exodus, the migration of the nations, the bus-up of Babylon, Egypt, Greece and Rome, the Reformation, the peasant wars, the English, French and American revolutions, including the World War and Hoover's apple-selling campaign, were wrapped in one bundle, they would but make a pretty respectable personal column when compared to the earthshaking events that have been taking place in Russia since 1917.

Experiment, they call it. Some experiment, changing the hoary order, "You work, I eat", old as history itself, into "work not, eat not." Some experiment—tearing up root and branch, notions, ideas, superstitions, beliefs that have ruled the minds of men since they came down from the tree. Some experiment—turning a semi-Asiatic, semi-barbaric conglomeration of a hundred jarring nationalities into a compact whole, striving with one mind for a common goal. Some experiment—forging one hundred and sixty million illiterate land slaves and herdsmen into a modern industrial nation armed with the last word in science and technology—and try to do all this in one or two centuries—do it under the guidance of private pocket-picking empire builders, Napoleons of finance and captain of industry, but do it in five, ten or fifteen—oh, make it fifty years—do it by sheer "we will" through self-selected leaders and for the good of all, that my friends is not an experiment, that is, the most daring, most gigantic, most sublime, most awe-inspiring, economic, social and psychologic Revolution in the history of mankind.

And if this thing should fail, what then? Well, then you may say I have seen with mine eyes mankind's greatest battle in the eternal war to master its achievement. It failed. And yet I die in hope, for I have seen the creative force that sowed the firmament with stars burst from the souls of mortal men.

— The American Guardian.

It Worked

Brown—My wife is prolonging her holiday. I need her at home, but it seems useless to write suggesting that she return.

Jones—Get one of the neighbors to suggest it, my boy.

WAKE UP AMERICA!

THAT'S THE FIVE-YEAR PLAN

Of Oscar Ameringer, in his fighting and low priced new national weekly, The American Guardian.

Under a barrage of laughing gas, Oscar Ameringer hitches up master merriment, ridicule and chuckle in a way to cause laughing tears to roll down your nose.

The American Guardian will fight graft, the racketeer and profiteer. It will fight for free press, free speech, the right of peaceful assembly, and the right of the people to carry arms in defense of their liberties.

It will fight for Industrial and Political Democracy. Wake up America by securing 5,000,000 readers in five years for a militant fighting paper. Price one dollar a year, or 60 cents in club of five or more. — Sample on Request.

THE AMERICAN GUARDIAN
 BOX 777 OKLAHOMA CITY, OKLA.

A REAL BARGAIN IN WORTHWHILE BOOKS

"DYNAMITE" \$3.50
 The Story of Class Violence in America
 By LOUIS ADAMIC

"AMERICA'S WAY OUT" 2.50
 A Program for Democracy
 By NORMAN THOMAS

"ROMAN HOLIDAY" 2.50
 Novel
 By UPTON SINCLAIR

Total \$8.50

You May Have All Three for \$7.00

ORDER FROM
"PROLETAREC"
 3639 West 26th St. Chicago, Ill.

PUBLIC OWNERSHIP IN THE UNITED STATES

In Public Ownership, the extent of public ownership in the United States is listed. Here are some of the more important forms which public ownership takes in the United States:

1. Municipal Waterworks. There are nearly 7,000 cities, towns and villages in the United States which own their own waterworks. These plants supply nearly 95 per cent of the urban area of this country.

2. Municipal Light and Power Plants. There are over 2,500 cities, towns and villages in the United States which own their electric plant.

3. Municipal Gas Plants. There are over 100 municipally owned gas plants in this country.

4. Municipal Street Railways. There are several municipally owned street railways in the United States, including those in Detroit and Seattle and part of San Francisco.

Cities also own public schools, libraries, fire departments, parks, streets, sewers, garbage and sewage disposal plants, natatoriums, and many other things.

Among state projects in public ownership may be mentioned elevators, mills, universities, normal schools, parks, printing plants, sanatorium and state insurance.

Among the federal forms of publically owned enterprises may be mentioned national parks, national forests, the reclamation service, the Panama canal, the Alaskan government railroad, printing and publishing plants, the postal service, and the public health service.

Bunk About Russian Trade

Some time ago the Canadian government issued an embargo forbidding the importation of goods of Soviet origin into Canada.

Last October the Council of People's Commissars of Soviet Russia issued a decree of its own, providing that Soviet purchases from any country should be cut down when that country established restrictive measures against import from Russia. Accordingly, the Commissar of Foreign Trade has issued a decree forbidding the placing of orders for any Canadian or the use of any Canadian ships by any Soviet importing organizations or trade delegations.

England, however, trades with Russia. So does France, so does Germany, so does Italy.

The Canadian embargo is rather foolish, and the restrictions talked about in the United States would be equally foolish, at least so long as we have a social system which relies in part upon foreign trade.

The great hullabaloo about "Russian dumping" is nonsense, in view of the fact that Soviet exports only amount to two per cent of the world trade. If its entire exports to all countries amount to two per cent of world trade, its exports to any particular country cannot be very alarming. The big headlines in the capitalist press about the menace of Russian trade are the bunk.

—Milwaukee Leader.

THE MUDDLED ENGINEER

So President Hoover thinks we can't legislate ourselves out of world depression and that a special session of Congress would only interfere with the delicate processes of recovery that he observes! More bunk from the Engineer of Disaster. We can't legislate ourselves out of world depression, but we can by legislation share far more equitably the burdens of depression and in the process help rather than hurt economic recovery. In other words a \$3,000,000,000 hunger loan to be repaid out of higher income and inheritance taxes can tremendously relieve present suffering, add to our social wealth in public improvements and in the process stimulate rather than hurt business recovery.

The President offers no alternative except the alternative of doing nothing but let the business cycle roll on no matter how many of the unemployed it crushes. Meanwhile he and Andy Mellon would meet deficits by cutting budgets and increasing the number of people to be taxed, not the amount to be taken from the rich. It's the old way of the Bourbon Kings, nothing learned, nothing forgotten. And as for Bourbons, the last of them, a certain combination Bourbon-Hapsburg named Alfonso can give some information.—Norman Thomas.

Ready to Grab

If Mr. Raskob's plan for 500-foot wide highways is adopted, somebody will immediately begin building motor buses the same width. — San Bernardino (Cal.) Sun.

Business is getting better.
What business?
The business of saying it is getting better.

SEARCHLIGHT

By DONALD J. LOTRICH

They kept trodding from early morning until late at night into Riverview Park where the Cook County Socialists were picnicing last Sunday. Comrades from club No. 1 JSF were in charge of the gate. Club No. 20 JSF operated one of the stands. Our prediction of good weather did not fail us and the ideal weather brought out a good attendance. There were many speakers but William Svoboda the Socialist Mayor of Racine, Wis. and Oscar Ameringer were easily the big attraction. We were especially pleased to see so many of our Slovene friends in attendance.

About 30 outlying banks closed their doors last week in Chicago. This was precipitated by a merger of two large downtown banks. One of these large banks was the clearing house for a number of the smaller banks. The merger left these small banks out in the cold and they began to close their doors. This caused the people of Chicago to suspect other failures and runs were made on practically every neighborhood bank in the city. The better banks were able to withstand the excessive withdrawals because of the assistance of other large loop banks. In the meantime the withdrawing depositors have lost six months interest and the bankers are making large sums of money because of these runs. And this makes us inquire, did the bankers precipitate these runs purposely for these monetary gains? At least suspicion can be cast on the bankers.

But whether the bankers caused these runs to dodge payment of semi-annual interest is not the main issue. We must repeat what we have often said before. Why the government allows these bankers to take money from millions of workers, depositors, and not place a full security for every penny of it is beyond every reasonable right. Why the government doesn't take over the complete control of the entire sickly banking system is an answer every sensible person should demand. Anyone who still insists that there is not something radically wrong with a system that permits these bankers to rob the poor workers of their life savings should have an investigating committee look over his family tree. In the meantime we must tell our readers that operation of all financial institutions is one of the planks in the Socialist program.

We cannot help but sympathize with the striking coal miners of the East and particularly with the West Virginia miners. How they have been able to withstand those intolerable conditions for all these years only they can answer. But there is always a beginning and an end to everything and it looks very much like the suffering workers have taken more than they can stand. The leaders are to be complimented and encouraged in their desperate attempt to break away from monarchial ruin of Lewis and the coal barons. The new leaders will build, we hope, a more militant and useful miners union which will be a credit to them all. These labor uprisings are a direct reply to all those who have been telling us how satisfied the American workers are because of the prevailing high wages and luxurious conditions. The men of Ohio, Pennsylvania and West Virginia have enough ambition to declare strikes. In other localities conditions are none better but the workers are so low in body and mind that they have not enough gumption nor strength to declare themselves against their exploiters. So all our moral support and every possible financial help should go to these striking miners.

An opportunity to speak of the growth of Socialism is again afforded us by the election of a Socialist as Mayor of one of the largest middle north western cities. Comrade Anderson with four Socialist comrades were elected in Minneapolis, Minn. The latter were elected to the city council. They were candidates on the Farmer-Labor ticket. There is a tendency to ignore the true reports in all capitalist papers but some of these days it will change and we will get our just due. Until then we must not pass up any single victory.

Frank S. Tauchar, member of

MORE ENGLISH
ARTICLES ON PAGE 7.

British Labor Party List Achievements

Urging British voters to "Join the Party, and work for a Labor Government with power", the British Labor Party recently issued a statement showing the work it had accomplished in spite of its minority position in the House of Commons and the House of Lords.

"The Government has been in office for less than two years," the statement said. "A considerable portion of that time has been occupied in clearing up the mess and straightening out the muddle that the Tory Government left behind; but in spite of that the record of good work done is one of which the Government and its supporters may justly be proud." Then follows a list of thirty Labor achievements, including the following:

Pension Laws Liberalized
Parliament has added 300,000 widows and orphans to the Pensions List and provided for nearly 200,000 more to qualify upon reaching the age of 55. It has abolished the seven year limit on War Pension Claims.

It has taken between 100,000 and 150,000 people off the Poor Law relief and put them on unemployment benefit. The burden of proving that an unemployed person is "not genuinely seeking work" has been placed on the government. 170,000 people have been added to the Unemployed Benefit List, while wives are receiving 2s. and young persons between 2s. and 4s., more unemployment benefit than previously. \$450,000,000 has been loaned to the Unemployment Insurance Fund to enable existing benefit scales to continue.

Extend Social Legislation
The Labor Government has reduced miners' hours by half-an-hour per day, enforced by law the Fair Wages and Standard Conditions basis on all railroad passenger services, and given 100,000 state employees an additional week's vacation with pay.

It has removed the ban on employment of conscientious objectors to war, re-enacted the expiring Rent Restrictions Act, provided for more humane treatment of people having mental illnesses, improved regulations governing treatment of the casual poor and for the protection of the poorer-paid catering workers. It has increased expenditures for education by \$35,000,000 a year.

Push Public Works
Economically sound public works have been initiated costing \$865,000,000 and providing work for 226,500 persons. This does not include private grants for alum clearance and re-housing, based on the numbers re-housed, making it possible to fix specially low rents. Additional appropriations of \$1,750,000 a year have been made for reforestation. New loan funds have been provided for drainage of farm lands, and a bill has been passed for better settlement of the land.

The social reform proposals of the Labor Government have been financed

ed by increased income taxes and by more stringent adherence to regulations governing inheritance taxes, so that \$235,000,000 of new money has been raised without increasing the taxes of anyone having an income of less than \$2,400 a year.

Brilliant Foreign Record
Pointing out that Great Britain has definitely assumed the peace leadership of the world at Geneva, the statement lists some of the international accomplishments of the Labor Government. A saving of \$300,000,000 in five years naval expenditures has been arranged by treaty between America, Japan, France, Italy, and Great Britain. \$10,000,000, more has been saved in expenses at The Hague. Under Labor leadership, Great Britain has signed the General Treaty of Arbitration, and also the optional clause to the World Court protocol agreeing to arbitration in cases of legal points of dispute.

Diplomatic relations have been resumed between Britain and Russia, the Rhineland has been evacuated, Iraq has been given a treaty of independence, and the foundations have been laid for Dominion status in India.

Plea For Labor Wins College Oratorical Contest

Leonard L. Kimball, president of the University of Michigan Socialist Club, won the Northern Oratorical League's contest, speaking on "The Case for American Labor," scoring industry for the insecurity of labor, and the government for not setting out on a plan for the prevention of the ills of unemployment.

Kimball is the only sophomore who ever won this contest, and it was the first time in eight years that a student from the University of Michigan had won it.

Home Music

It's too soon to be sure, as yet, what radio and the talkies will do to music in the home. We are still hopeful about it—we don't believe that human nature will ever lose the thrill of producing beautiful music by our own will and skill.

For the present, however, homemade music is still getting a little the worst of it, according to census figures. The instrument makers built only 130,000 pianos in 1929, against 218,000 in 1927. The biggest drop was in upright player pianos, which fell from 76,000 to 19,000. Similar relationship are found in other kinds of instruments—fewer pipe organs, violins, banjos, flutes and things like that. On the other hand manufacture of drums increased. And here's the best news of all—they made 302,000 guitars and ukuleles, and only 33,000 saxophones. That's something!—The Farm Journal.

—THE BIG LEAK—

CAPITALIST FUTILITY

Beneath surface courtesies the meeting of the International Chamber of Commerce showed sharp divisions of opinion and proved once more how difficult it is for the capitalist world to unite even on salves for the open sores its own inherent follies have caused. Why do men starve in the midst of plenty? "The war", answers the President of the United States, "and Europe's increased armaments following war." "America's speculation boom, tariff increases in the world in general and especially in the United States, the burden of debts and reparations", say various European savants in various accents. To which unnamed American Senators, according to the newspapers, reply "No, it is the Treaty of Versailles". And Senator Borah in a radio address adds that the demonetization of silver in India was a big factor.

Now all these answers with their implied recriminations are true and all of them together are less than the truth. All these evils: war, armaments, the iniquity of the Versailles Treaty, debts and reparations, soaring tariffs, unsound fiscal policies, are the natural children of the two deities of the Western world; capitalism and nationalism. But even without them it is the nature of the profit system to give both technological unemployment and the crises of hard times. Only planned production for use, not profit, will remedy these tragedies.

Direct Action in the United States

A number of American radicals have always held that progress thru education is too slow and that the only way to abolish capitalism is by force. Now, one does not have to be hopelessly optimistic over the possibility of change by democratic means to see that the chances for success by violent means in this country are absolutely non-existent.

Let us suppose for a moment that enough adherents of direct action could be trained and organized to capture and hold all of New England; a small section of the United States, but about half the size of France. The first thing to note after this great supposition is that the same number of people organized on the political and industrial field could get anything they wanted by democratic means. Secondly control over these states with the rest of the country could not last for more than a few days. The more industrially advanced a country is, the more interdependent it becomes; New England unable to get raw material, coal and food, from the rest of the country could very easily be starved into submission.

We see therefore, that logic is against the proponents of violence; history also proves them to be on the wrong track. The I. W. W. at one time numbered its members in the tens of thousands; strong fighters who gave and asked no quarter, but when opposed by machine guns and police brutality they were crushed. The Communist Party started out auspiciously in 1919 by attracting the youngest and most active radicals with the slogan of "the Revolution is around the corner". The realities of the American scene, however, made them postpone the revolution. Now, it is telling its few remaining followers to wait for the next war.

The chief fault to find with the direct actionists, however, is that no matter how well intentioned they may be, they cannot help but play into the hands of reaction. The cry for an immediate revolution breaks the labor movement into two hostile camps; which leads to a great waste of time and energy. Moreover it must always be remembered that violent revolutions must be 100% successful to accomplish anything. If Socialists lose an election it means little since they have a chance to come back at the next election; while every Socialist member elected is a definite step forward. If a revolution fails it is followed, as in the cases of Italy and Hungary, by the blackest reaction, where by wholesale slaughter and torture, all progress is set back for many generations.

The American ruling class would like nothing better than an attempted revolution which could easily be suppressed and a Fascist dictatorship set up under the cry of "law and order". It is, therefore, a natural conclusion to say that if Socialism is ever to come to the United States it must come by a revolution in the minds of the people; and the only weapons will be democracy, education, and organization of the people on the political and industrial fields.—A. H. K.

THE POPE AND SOCIALISM

So the Pope says: "It is not possible to be at once a good Catholic and a true Socialist." Then so much the worse for the Catholic Church, for the only religion that will save the world from disaster is true socialism. This same Pope, you remember, thundered against birth control in the name of all Celibate Fathers of the Church. But Catholics not too ignorant to know how seem to practise birth control about as much as Protestants, Jews and free thinkers. I suspect they will increasingly practise socialism.

The Pope's statement is another illustration of well meaning but illogical interest in social justice. He wants higher wages and better conditions for the workers. He denounces "an excessive and unjust proportion of the commodities of life between capital and labor"; he declares that "work is not a salable commodity", etc., etc. Good enough. But what else is labor under the capitalist system? What is a just proportion of the "commodities of life" between capital and labor in a society where "the differences in social conditions in the human family which were wisely decreed by the Creator, must not and cannot ever be abolished"? To this the Pope can give no answer. He condemns us to perpetual class struggle. And his conclusion rebuking socialism is a direct interference of the church in politics of an intolerable sort. It cuts the ground from under Catholic complaints of criticism of its political stand. Pressed to its logical conclusion (as I hope it will not be) it ultimately threatens the kind of religious war which has flared up in Spain.—Norman Thomas.